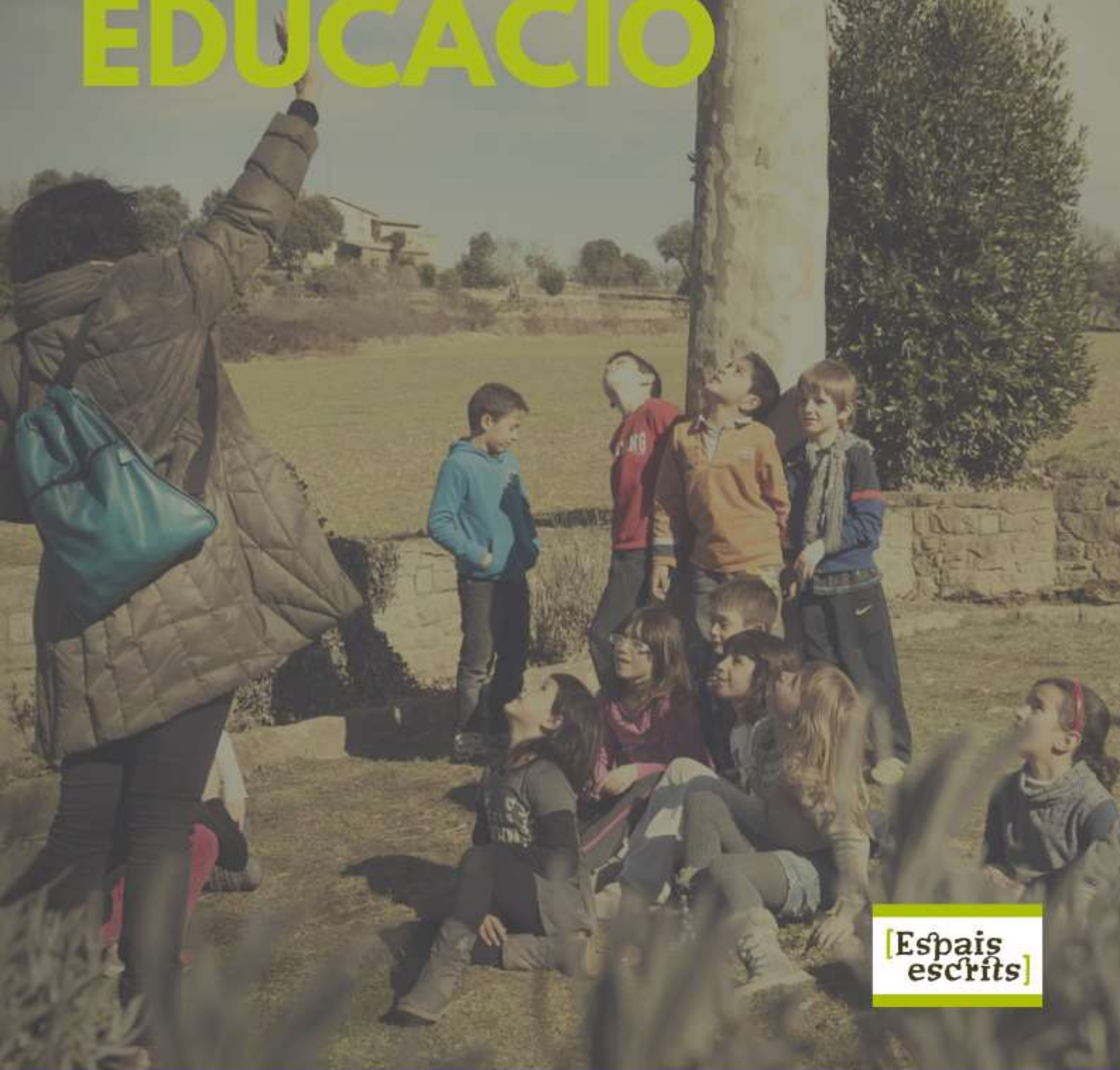

ESPAI, LITERATURA I EDUCACIÓ

[Espais
escrits]

Estudi sobre els sistemes d'educació, les xarxes digitals de gestió del patrimoni literari i els centres patrimonials

Índex

Introducció	7
El sistema educatiu francès	10
Educació primària: <i>Primarie</i>	10
Educació secundària inferior: <i>Collège</i>	11
Educació secundària superior: <i>Lycée</i>	13
El patrimoni literari al sistema educatiu francès.....	14
Cànon i educació a França	16
Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a França.....	19
éduscol	20
Canopé	22
La Fédération des Maisons d'écrivain et des patrimoines littéraires	23
Política d'afiliació a la <i>Fédération</i>	23
Enllaços als membres del primer col·legi de la Fédération des maisons d'écrivain.....	24
Finançament de la <i>Fédération</i>	26
Treball amb l'educació del patrimoni literari i l'escola.....	26
Terres d'écrivain.....	28
Escola, educació i espais literaris.....	29
Musée Stéphane Mallarmé	32
Musée Jean-Jacques Rousseau Montmorency	33
Maisons Victor Hugo (Paris-Guernsey)	34
Abbaye Royale de Chaalis.....	35
Maison Triolet Aragon	36
Musée Edmond Rostand	37
El sistema educatiu Anglès	40
Educació primària: Primary Schooling	40
Educació secundària inferior: Lower Secondary Education.....	42

Índex

Educació secundària superior: Upper Secondary Studies	43
L'educació literària al sistema educatiu Anglès	44
Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a Anglaterra	45
Teaching Resources for Creative and Cultural Education.....	46
National Literacy Trust	48
LitHouses.....	49
The National Trust.....	51
Escola, educació i espais literaris.....	52
Keats House.....	54
The Roald Dahl Museum and Story Centre	55
National Theatre	56
The Shakespeare Birthplace Trust	57
Charles Dickens Museum	59
The Brontë Parsonage Museum	60
The Chawton House Library.....	61
Wordsworth House and Garden	62
El sistema educatiu italià.....	64
Educació primària: <i>Scuola primaria</i>	65
Educació secundària inferior: Scuola secondaria di primo grado.....	65
Educació secundària superior: <i>Scuola secondaria di secondo grado o</i> estudis vocacionals.....	66
L'educació literària al sistema educatiu italià	68
Cànon i educació a Itàlia.....	69
Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a Itàlia.....	71
Risorse per docenti dai progetti nazionali	72
Case della Memoria.....	73
I Parchi Letterari	75
Coopculture.....	77

Índex

Escola, educació i espais literaris.....	78
Museo Casa di Dante.....	80
Museo Leonardiano.....	81
Museo Civico Casa Cavassa.....	82
Parco Nazionale Cinque Terre	83
Casa Carducci (Bologna)	84
Villa Cargnacco (Gabriele d'Annunzio).....	85
Centres patrimonials i sistema educatiu, una comparació	87
Referències bibliogràfiques	91
Sistema educatiu francès.....	91
Sistema educatiu anglès	91
Sistema educatiu italià	92

Índex

Introducció

L'aprenentatge de la llengua i l'educació literària han sigut dues matèries que, tradicionalment, han guardat una relació propera, si no complementària, a la programació curricular. Malgrat que hi ha moltes opcions, els diversos sistemes educatius europeus han entès que és necessari compaginar l'estudi de la llengua amb la sensibilització de l'alumne cap al seu patrimoni literari. A més a més, el gir pedagògic cap a models de col·laboració i obertura de l'escola al seu entorn proporciona als centres patrimonials d'una oportunitat única per accedir al públic escolar i contribuir amb la tasca de difusió de l'herència cultural i literària en els xiquets i joves.

El present document és un estudi d'aquesta relació tripartida que implica els currículums nacionals, les escoles i els centres de patrimoni cultural i literari. La varietat d'opcions educatives requereix fer un contrast entre els diversos sistemes dels països de la unió Europea. A tal efecte, hem triat tres models educatius que guarden una certa distància entre ells: França que destaca pel seu centralisme institucional, Anglaterra que combina l'opció pública amb un sistema de fundacions i voluntariat i, finalment, Itàlia que aposta pel model de gestió local i privada.

Per l'anàlisi d'aquests models, hem optat per dividir l'informe en tres seccions que cobreixen les àrees d'interès d'aquest camp temàtic:

- **Sistema educatiu i educació literària:** en aquesta secció farem una breu descripció de l'estructura i organització escolar del país. A continuació, passarem a comentar la situació de l'educació literària al currículum a més de tractar de trobar un cànon d'autors i obres a la legislació que regula la planificació dels programes escolars.
- **Xarxes de gestió del patrimoni literari i educació:** l'objectiu d'aquest apartat és fer una anàlisi de les principals xarxes digitals que medien entre els espais de patrimoni literari i cultural i les escoles. D'una banda, la inclusió dels centres patrimonials a les xarxes públiques de recursos per a mestres i professors dota a les visites escolars a aquests espais d'una legitimitat oficial. D'altra banda, la creixent preocupació per l'aspecte educatiu a les xarxes privades de gestió dels espais literaris pot donar pas a iniciatives d'organització i intercanvi d'experiències didàctiques entre els centres.
- **Centres de patrimoni literari:** l'apartat final està reservat a destacar els museus, cases d'escriptors o espais literaris que tenen una oferta educativa dirigida al treball amb l'escola. Com podrem comprovar, aquesta oferta dependrà del context curricular, institucional i cultural de cada país. No obstant això, l'anàlisi de les propostes pot servir d'inspiració pel disseny d'una programació didàctica pels centres patrimonials que siga atractiva per les escoles, els mestres i els alumnes.

Introducció

A low-angle photograph of the Eiffel Tower in Paris, France, set against a clear blue sky. The tower's intricate iron lattice structure is the central focus, extending from the bottom left towards the top center. In the foreground, there are green trees and a portion of a green street lamp on the right. A semi-transparent white rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing text.

França

Sistema educatiu

Xarxes

Centres patrimonials

El sistema educatiu francès

L'estructura del sistema educatiu francès està fortament influït per la seua tradició de centralisme institucional. La definició i la implementació de la política educativa és responsabilitat del govern, regulat pel Departament Nacional d'Educació, Educació Superior i Investigació. L'Estat proveïx les guies i programes i és responsable de la formació dels mestres, professors i administradors de les escoles i els instituts. Els *directeurs académiques* han d'assegurar la implementació de la política nacional a les seues escoles.

En l'àmbit local, les autoritats han de garantir les condicions materials del sistema educatiu (construcció i manteniment de les escoles, transport, subministre de materials educatius...). En general, els centres tenen una certa autonomia per disposar del seu pressupost i planificar les seues estratègies pedagògiques.

Educació primària: *Primarie*

L'educació primària (*école primaire*) a França té lloc a les escoles elementals de 6 a 10 anys. Aquesta etapa marca el començament de l'educació obligatòria i té un caràcter laic i gratuït. El curs escolar comença a principi de setembre i finalitza a principis de juliol. Segons el nivell i l'edat dels alumnes, es formen els següents grups:

Edat	<i>Primarie</i>
6-7	Cours préparatoire (CP)
7-8	Cours élémentaire 1 ^{ère} année (CE1)
8-9	Cours élémentaire 2 ^e année (CE2)
9-10	Cours moyen 1 ^{ère} année (CM1)
10-11	Cours moyen 2 ^e année (CM2)

L'educació primària francesa té per finalitat que els alumnes arriben a les dues primeres etapes de la base comú de sabers i habilitats descrits a la llei 2005-380 du 23 avril 2005 d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école. Aquestes habilitats són:

- Domini de la llengua francesa.
- Pràctica d'una llengua estrangera.
- Els elements principals de la matemàtica i la cultura tecnològica.
- Domini de les tècniques d'informació i comunicació.
- La cultura humanista.
- Habilitats socials i cíviques.
- Autonomia i iniciativa.

Per l'adquisició d'aquestes habilitats, els cursos es divideixen en dos cicles: el primer format per CP i CE1 (*cycle des apprentissages fondamentaux*) constitueixen la etapa d'introducció; i el segon format per CE2, CM1 i CM2 (*cycle des approfondissements*) constitueix l'etapa de consolidació. A tal efecte, les assignatures que es treballen en les dues etapes són:

Assignatures del primer cicle de primària	Assignatures del segon cicle de primària
Francès	Francès
Matemàtiques	Matemàtiques
Educació Física	Educació Física
Llengua Estrangera	Llengua Estrangera
Art i Història de l'Art	Ciència experimental i tecnologia
Descobriments del Món	Cultura Humanista: Història de l'Art; Història i Geografia; Instrucció Cívica i Moral
Instrucció Civil i Moral	

Els continguts i objectius d'aquestes assignatures estan determinats al currículum nacional. La metodologia i la programació són competència del mestre d'acord amb el principi de llibertat d'ensenyament. Al finalitzar l'educació primària, els alumnes passen al *Collège* sense examen d'admissió.

Educació secundària inferior: *Collège*

El *Collège* constitueix la primera fase de l'educació secundària francesa i, igual que *Primarie*, té les característiques de l'obligatorietat i gratuïtat. Té quatre cursos i compren des dels onze fins als quinze anys. El calendari escolar és el mateix que el de primària.

Edat	<i>Collège</i>
11-12	<i>Sixième</i> (6ème)
12-13	<i>Cinquième</i> (5ème)
13-14	<i>Quatrième</i> 4(ème)
14-15	<i>Troisième</i> (3 ème)

Els continguts i objectius pedagògics del *Collège* són una prolongació de les finalitats educatives de *Primarie* i està centrat en l'ensenyament de la nova base comú de sabers, habilitats i cultura descrits en la llei *LOI n° 2013-595 du 8 juillet 2013 d'orientation et de programmation pour la refondation de l'école de la République*. Segons aquesta llei ens trobem amb cinc dominis acadèmics:

- El llenguatge com eina de comunicació i pensament.
- Metodologies i eines per a aprendre.
- L'ensenyament dels valors individuals i del ciutadà.
- Els sistemes naturals i tecnològics.
- La representació del món i l'activitat humana.

En l'àmbit curricular, el *Collège* està dividit en dos cicles: un cicle de consolidació que constitueix una prolongació del segon cicle de primària; aquest cicle compren el curs de *Sixième*. El segon cicle del *Collège* està compost pels cursos de *Cinquième*, *Quatrième* i *Troisième* i constitueix una etapa d'ampliació i orientació.

Assignatures del primer cicle de <i>Collège</i> (<i>Sixième</i>)	Assignatures del primer cicle de <i>Collège</i> (<i>Cinquième</i> , <i>Quatrième</i> i <i>Troisième</i>)
Francès	Francès
Llengua Estrangera	Llengua Estrangera 1
Arts plàstiques	Llengua Estrangera 2
Educació Musical	Arts plàstiques
Educació Física	Educació Musical
Història i Geografia	Educació Física
Educació Moral i Cívica	Història i Geografia
Matemàtiques	Educació Moral i Cívica
Ciència i Tecnologia	Matemàtiques
	Ciències de la Terra
	Física i Química
	Tecnologia

El currículum del *Collège* és confeccionat a nivell nacional per un grup d'experts triat pel *Conseil Supérieur des Programmes*. Com en el cas de primària, el currículum es limita als continguts i objectius, deixant la metodologia i la programació a discreció del professor. A partir de 2008, el currículum també inclou l'assignatura d'història de l'art que té un caràcter transversal amb les matèries de música, arts plàstiques i història i geografia.

El curs de *Troisième* culmina amb un examen nacional que proveeix a l'alumne amb el *Diplôme National du Brevet*, una titulació que acredita l'aprenentatge dels sabers i habilitats ensenyats al *Collège*.

Educació secundària superior: *Lycée*

Aquest tipus d'educació té lloc als *lycées d'enseignement général et technologique* i està compost per un cicle introductori i de preparació que té un any de durada; i un segon cicle de dos anys on l'alumne

Edat	<i>Lycée</i>
15-16	<i>Seconde</i> (introducció)
16-17	<i>Première</i> (especialització)
17-18	<i>Terminale</i> (preparació pel <i>baccalauréat</i>)

tria entre tres especialitzacions: la **sèrie literària** (L), la **sèrie econòmica i social** (ES) i la **sèrie científica** (S). El *Lycée* té com a objectiu oferir una educació i cultura comunes a tots els alumnes i preparar-los per l'accés als estudis universitaris o de formació tècnica i professional.

El currículum del *Lycée* és determinat amb el mateix procediment que el del Collège. Les assignatures comunes varien segons el cicle:

Assignatures comunes del primer cicle de <i>Lycée</i> (<i>Seconde</i>)	Assignatures comunes del segon cicle de <i>Lycée</i> (<i>Première</i> i <i>Terminale</i>)
Francès	Francès
Història i Geografia	Filosofia
Llengua Estrangera 1	Llengua Estrangera
Llengua Estrangera 2	Història i Geografia
Matemàtiques	Educació Física
Física i Química	
Ciències de la Terra i la Vida	
Educació Física	
Educació Civil, Legal i Social	

Juntament amb les assignatures comunes, els alumnes han de triar una sèrie de matèries optatives que els encamina cap a les diferents especialitzacions acadèmiques. Al primer any (*Seconde*), es trien dos assignatures: una primera exploratòria relacionada amb l'economia; i una segona exploratòria relacionada amb les especialitats del segon cicle (ciència i tecnologia, literatura i societat, creació i activitats artístiques). En *Première* i *Terminale* les assignatures estan relacionades amb l'especialització que tria l'alumne.

El Lycée culmina amb un examen que té lloc en acabar *Terminale* i atorga el diploma de *baccalauréat* general, tecnològic o professional segons l'especialitat que s'ha triat. Les especialitats general i tecnològic estan orientats per continuar als estudis superiors (universitat, estudis vocacionals o d'institut tecnològic).

El patrimoni literari al sistema educatiu francès

Generalment, l'educació literària té com a centre curricular l'assignatura de Francès encara que pot tindre presència en altres matèries gràcies al foment de la transversalitat i el treball interdisciplinari a les escoles. La introducció d'obres literàries a l'escola comença al primer cicle de *Primarie* al primer any del curs elemental (CE 1, 7-8 anys). En el currículum d'aquest curs podem trobar la primera menció d'obres literàries escrites destinades a l'aprenentatge de la lectura i la promoció del patrimoni literari:

- Écouter et lire des œuvres intégrales courtes ou de larges extraits d'œuvres plus longues.
- Identifier les personnages, les événements et les circonstances temporelles et spatiales d'un récit qu'on a lu.
- Lire ou écouter lire des œuvres intégrales, notamment de littérature de jeunesse et rendre compte de sa lecture. (Bulletin Officiel, 2008, p. 31)

A partir del segon cicle de primària (CE2, CM1, CM2), el tractament de l'educació literària té un apartat separat de l'aprenentatge de la lectura. En aquest cicle i el primer any de Collège (6ème), ens trobem la prescripció d'un nombre mínim d'obres literàries a llegir: una obra a CE2, una per trimestre a CM1 i cinc a CM2. La selecció d'aquestes obres a llegir queda a discreció del mestre. Aquesta selecció està condicionada per dues àrees de l'educació literària incloses al currículum (Bulletin Officiel de L'Education Nationale, 2015a):

- **El joc literari i la formació de la personalitat de l'alumne.** Aquesta àrea prescriu la inclusió d'una sèrie temàtiques literàries: els herois i els personatges; les qüestions morals; la confrontació al que és meravellós i estrany, les aventures, imaginar, parlar i celebrar el Món; el descobriment i l'afirmació d'un mateix en la mirada de l'altre.
- **Els gèneres literaris.** Aquesta àrea prescriu la inclusió d'obres d'un determinat gènere literari: novel·la d'aventures, rondalla, àlbum il·lustrat, films sobre herois o adaptacions de novel·les, teatre, poesia, bildungsroman...

Al Collège es manté l'estructura curricular de l'educació literària que distingeix entre continguts literaris i aspectes formals i teòrics de les obres (Bulletin Officiel de L'Education Nationale, 2015b):

- **El treball amb la transversalitat de la literatura i la formació socioemocional de l'alumne.** Aquesta àrea està organitzada en quatre grans títols:
 - o Buscar-se, construir-se: relaciona els temes de l'aventura, l'amor i la creació artística.

- Viure i participar en la societat: relaciona els temes del descobriment de l'altre, la confrontació de valors i la crítica social.
 - Mirar el món, inventar el món: relaciona els temes de la imaginació, la ficció literària com a eina per conèixer el món i les visions poètiques del món.
 - Participar al món: relaciona els temes de l'heroisme, les fonts d'informació del món i l'actuació ciutadana.
- **La història de la literatura.** La selecció de les lectures també ha d'obeir a un criteri històric lligat a les obres produïdes en l'àmbit europeu i universal entre els segles XVI i XXI.

Al *Lycée* cal assenyalar que l'assignatura de Francès és comuna a totes les especialitats fins l'últim curs (*Terminale*). En aquesta etapa, la literatura es converteix en l'eix de l'aprenentatge de la llengua i s'estructura al voltant de les etapes històriques de la literatura francesa:

Seconde. En aquest curs, l'assignatura de francès té com objectiu comú a totes les especialitats el treball amb els següents ítems literaris (Bulletin Officiel de L'Education Nationale, 2010):

- La novel·la i el conte al segle XIX: el realisme i el naturalisme.
- La tragèdia i la comèdia al segle XVII: el classicisme.
- La poesia des del segle XIX al XX: del romanticisme al surrealisme.
- Gèneres i formes d'argumentació: els segles XVII i XVIII.
- El professor haurà de fer una selecció de textos per a treballar cada grup temàtic

Première. En aquest curs, per les especialitats *générale* i *technologique* l'assignatura de francès té com a objectius els següents ítems (Bulletin Officiel de L'Education Nationale, 2010):

- El personatge de la novel·la des del segle XVII a l'actualitat. El professor haurà de triar un o dos grups de textos per a treballar la temàtica.
- El text teatral i la seua representació des del segle XVII a l'actualitat.
- La poesia i la cerca de sentit des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
- La qüestió de l'Home als gèneres d'argumentació des del segle XVI a l'actualitat.
- El professor haurà de fer una selecció de textos per a treballar cada grup temàtic.

Terminale. En aquest curs, l'educació literària té lloc a l'especialització *générale* i està centrat al voltant del treball amb una obra literària. L'estudi de l'obra s'abordarà des de dos camps (Bulletin Officiel de L'Education Nationale, 2011):

- La literatura i els llenguatges de la imatge. Aquest camp està dedicat a desenvolupar la sensibilitat i la consciència estètica de l'alumne mitjançant la relació de la literatura amb els diversos gèneres visuals.

- Lectura-escriptura-publicació. En aquest cas, el camp s'orienta a relacionar la literatura amb el treball creatiu de l'autor, la seua recepció per part del públic i el context social on apareixen les obres.

En el curs de *Terminale* ens trobem l'únic cas en què s'inclou un grup d'obres i escriptors concrets en la legislació curricular. Cada any la *Direction Générale de l'Enseignement Scolaire* s'encarrega de redactar uns *Programmes limitatifs de littérature pour le baccalauréat* en aquests programes confecciona una llista d'autors i obres que serà el punt de referència de tots els centres. Els professors de literatura de *Terminale* hauran de triar entre aquest material per a confeccionar la seua planificació anual. El programa també proveeix d'un guió pedagògic i recomanacions bibliogràfiques per al treball de l'obra.

Cànon i educació a França

Com hem esmentat anteriorment, a la legislació del currículum francès no s'esmenta cap autor ni obra literària concreta fins a l'últim curs del *Lycée*. No obstant això, l'administració pública ofereix una sèrie de guies i programes pedagògiques que els mestres han de respectar. A *Primarie* i *Collège* ens trobem amb una sèrie de llistes de llibres per treballar en l'aula. Al *Lycée*, les guies didàctiques de l'assignatura de Francès proveeixen als professors d'obres i autors que han de triar per a preparar el material per les seues classes. Solament en el curs de *Terminale* ens trobem amb obres obligatòries prescrites al currículum, però aquests tenen una durada d'un únic any.

Els autors i obres recomanats provenen d'un banc de dades creat per *L'Observatoire National de la Lecture*, una institució creada amb la finalitat investigar la lecto-escriptura i l'educació literària a les escoles: L'ONL. Amb aquesta finalitat, l'organització ha confeccionat una selecció d'obres clàssiques, patrimonials (lliures de drets d'autor) i contemporànies, catalogats per a cada nivell educatiu.

Pel que fa a aquesta situació curricular, podríem confeccionar una llista del cànon escolar partint de les guies didàctiques de l'Administració Francèsa i els autors que han figurat al curs *Terminale*.

Cycle 2 Primarie (CP, CE1, CE2). 270 obres literàries dividides en les següents categories: àlbums d'imatges (13); àlbums d'autors (106); còmics (27); rondalles (33); cançons, abecedaris i jocs lingüístics (9); poesia (21); novel·les i refranys il·lustrats (52); i teatre (9). Entre les obres es poden trobar autors internacionals com Joyce, K. Le Guin o els Germans Grimm, i autors nacionals com Charles Perrault, Boris Vian o Robert Desnos.

Cycle 3 Primarie (CM1 i CM2). 300 obres literàries dividides en les següents categories: àlbums (62); còmics (28); rondalles (35); poesia (37); novel·la i refranys il·lustrats (114); i teatre (24). Com succeeix en el cas anterior, entre les obres podem trobar autors internacionals com Tolkien, Dahl o Bradbury, i autors nacionals com Giono, Verlaine o Margerite Yourcenar.

Cycle 4 Collège (6ème, 5ème, 4ème i 3ème). 204 obres literàries dividides per cursos: 6ème (40), 5ème (52), 4ème (57) i 3ème (56). Juntament amb nivell, també es proporcionen etiquetes temàtiques, una sinopsi i alguns consells didàctics.

Lycée (Seconde, Première i Terminale). *Seconde* i *Première* no tenen una llista d'obres recomanades, però, a les guies didàctiques proporcionades per l'Administració, podem trobar una sèrie d'autors esmentats:

- *Seconde.*
 - Realisme i naturalisme: Honoré Balzac, Victor Hugo, Alexandre Dumas, Prosper Mérimée, George Sand, Théophile Gautier, Gustave Flaubert, Guy de Maupassant, Emile Zola ; E. T. A. Hoffmann, Alexandre Pouchkine, Edgar Allan Poe, Nicolas Gogol, Charlotte i Emily Brontë, Ivan Tourgueniev.
 - Romanticisme i surrealisme: Baudelaire, Bertrand, Claudel, Jacob, Lautremont, Nerval, Apollinaire, Breton, Verlaine, Valéry, Char, Tadiou, Cocteau, Michaux, Bonnefoy i Genet.
 - Formes de l'argumentació: Diderot, Faret, Fénelon, Balzac, La Bruyère, La Fontaine, La Rochefoucauld, Lafayette, Scudéry, Moliere, Montesquieu, Pascal, Rousseau, Saint-Simon, Voltaire, Descartes, Laclos...
- *Première.*
 - El personatge en la novel·la: Balzac, Boileau, Challes, Diderot, Furetière, Germain, Giono, Huet, Mauriac, Prévost, Sartre, Valincour i Zola.
 - La poesia i la cerca de sentit: Aragon, D'Aubigné, Baudelaire, Char, Desbordes-Valmore, Hugo, Ronsard, Voltaire, de Froimont, Villon, Chassignet, Mallarmé, Albert-Birot, Eluard, Michaux, Bonnefoy, Jaccottet, Ristat, Deguy, Bancquart, Dufournet, Mathieu-Castellani, Petrarca, Marot, Scève, Labé, Du Bellay, Nerval, Verlaine, Apollinaire, Lamartine, Breton...
 - La qüestió de l'Home als gèneres d'argumentació: Léry, Lévi-Strauss, Montaigne, Rancine, Voltaire, Beauvoir, Duras, Ernaux, La Bruyère, Laclos, Marivaux, Michelet, Molière, Rousseau, Sand, Wolf, Yourcenar, Rabelais, Descartes, Bergerac, Pascal, Bayle, Fontanelle, Condillac, Buffon, Diderot, Condorcet, Zola, Flaubert, Verne, Percec, Houellebecq, Reinhardt, Stendhal...
 - El text teatral i la seua representació: Boal, Brecht, Brook, Corneille, Craig, Diderot, Fo, Ionesco, Grotowski, Jouvet, Lecoq, Mesguich, Novarina, Racine, Stanislavski, Vitez, Molière, Ibsen, Eurípides, Shakespeare...
- *Terminale*
 - 2015-2016. La literatura i els llenguatges de la imatge: Sòfocles, *Èdip Rei* i Pasolini, *Èdip Rei*; Lectura-escriptura-publicació: Flaubert, *Madame Bovary*.
 - 2014-2015. La literatura i els llenguatges de la imatge: Eluard, *Les Mains libres*. Lectura-escriptura-publicació: Flaubert, *Madame Bovary*.
 - 2013-2014. La literatura i els llenguatges de la imatge: Eluard, *Les Mains libres*. Lectura-escriptura-publicació: Musset, *Lorenzaccio*.

- 2012-2013: La literatura i els llenguatges de la imatge: Queneau, *Zazie dans le métro*. Lectura-escritura-publicació: Musset, *Lorenzaccio*.

Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a França

El sistema educatiu francès recolza l'educació literària a les escoles amb la creació de xarxes d'informació que proveeixen de material didàctic als mestres i professors dels centres. Aquests recursos prenen la forma de guies didàctiques, activitats culturals, enllaços amb xarxes de gestió del patrimoni cultural o llistes d'autors i obres per treballar la literatura en classe. El caràcter centralitzat de la informació i la publicitat d'aquests recursos permet a altres entitats de gestió del patrimoni cultural generar propostes ajustades a les programacions curriculars de l'escola.

D'entre les xarxes d'informació escolar hem de destacar dues: éducol i canopé, mentr que d'entre les xarxes de gestió del patrimoni literari caldria destacar la Fédération des maisons d'écrivain i L'association Terres d'écrivains.

éduscol

<http://eduscol.education.fr/>

Éduscol és la pàgina creat pel Ministeri d'educació francès destinat a informar i proporcionar recursos als mestres i professors de *Maternelle*, *Élémentaire*, *Collège* i *Lycée*. En les seues pàgines podem trobar els enllaços als documents legals relatius al currículum i la programació de cada nivell educatiu. Cada *Cycle* té assignat una pàgina dedicada a recursos didàctics separat per assignatures. D'entre aquests recursos caldria destacar aquells relacionats amb l'assignatura de Francès on podem trobar:

Les llistes d'autors i obres proposats per *Primarie* i *Collège*.

- Cycle 2 i 3:
<http://eduscol.education.fr/cid58816/litterature.html>
- Cycle 4:
<http://eduscol.education.fr/cid105688/selection-2016-litterature-pour-les-collegiens.html>

N°	Titre	Auteur	Éditeur	Année	Langue	Format	Disponibilité
1	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
2	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
3	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
4	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
5	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
6	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
7	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
8	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
9	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible
10	Lectures pour les collégiens	Éduscol	Éduscol	2016	français	PDF	Disponible

Les llistes adicionales d'obres al Cycle 3 i 4 del programa *Lectures pour les collégiens* que proporcionen obres per treballar la temàtica de la primera i segona Guerra Mundial:
<http://eduscol.education.fr/cid60809/lectures-pour-les-collegiens.html>

La secció destinada a la disciplina de les lletres on podem trobar informació sobre concursos literaris escolars o seminaris sobre educació i patrimoni cultural per a professors com *Un partenaire : Europeana et les ressources culturelles sur Éduthèque*. <http://eduscol.education.fr/lettres/#panel-5>

Els itineraris educatius artístics i culturals (*parcours d'éducation artistique et culturelle de l'élève*)

Aquesta proposta educativa té lloc al Collège i el Lycée. Consisteix en una sèrie d'activitats, projectes i experiències que cada alumne pot triar amb l'assessorament del professor. Aquest trajecte educatiu és paral·lel als estudis oficials i requereix d'una implicació personal per part de l'alumne, però quedarà reflectit al seu currículum. La construcció d'aquests projectes necessita d'una definició d'objectius i el traçament d'un horari que incloga el temps escolar i el temps extraescolar de l'alumne. Els elements principals dels parcours artístics i culturals són:

- Treball i aprenentatge cooperatiu. Dinàmica de projectes.
- Freqüentació d'obres artístiques o contacte amb el patrimoni cultural amb l'objectiu d'adquirir coneixements mitjançant la investigació autònoma.
- Adquisició i participació en unes referències culturals comunes.
- Adquisició d'una sensibilitat enfront de l'Art i el patrimoni cultural.

Éduscol proporciona una [guia](#) per als professors amb els principis i les directrius per orientar als alumnes en la creació dels seus itineraris. Pel treball amb el teatre i el cinema, existeixen dues pàgines amb enllaços a activitats i esdeveniments culturals relacionats amb la temàtica.

En la pàgina dedicada al **teatre** podem trobar enllaços a revistes sobre teatre, festivals, conferències, entrevistes, etc...

<http://eduscol.education.fr/theatre>

La secció destinada al **cinema** recull projeccions, documentals, conferències, propostes de transversalitat amb la literatura, etc...

<http://eduscol.education.fr/cinema>

Canopé

<https://www.reseau-canope.fr/>

Canopé és una xarxa creada amb la tutela del Ministeri d'Educació francès per a generar recursos pedagògics en diversos formats transmèdia (imprés, internet, aplicació, audiovisual...) atenent les necessitats de la comunitat educativa. Canopé fa un esforç per conjugar la didàctica amb les noves metodologies innovant i introduint propostes properes als nous mitjans de comunicació i difusió de la informació.

A més, Canopé distingeix entre cinc dominis clau que contribueixen en la refundació de l'escola: la pedagogia; les noves tecnologies digitals; l'educació ciutadana; les arts, la cultura i el patrimoni; i la documentació.

En la secció dedicada als recursos del camp de l'art, cultura i patrimoni ens trobem una sèrie de propostes dividides entre Arts visuals, Arts vius (dansa, música, òpera, poesia, teatre...), Patrimoni, Itineraris educatius i Treball cooperatiu.

Relacionat amb l'educació i el patrimoni literari, caldria destacar les següents categories:

Les categories dedicades al **teatre** i la **poesia** que es troben a la secció d'Arts vius. Els recursos varien entre activitats pedagògiques, revistes, esdeveniments i tallers. Destaca la gran quantitat de propostes de teatre (136) en comparació amb les propostes de poesia (57)

La secció de **patrimoni cultural** on trobem 69 entrades que varien entre enllaços a museus, itineraris culturals, revistes o recursos relacionats amb cases d'escriptors com:

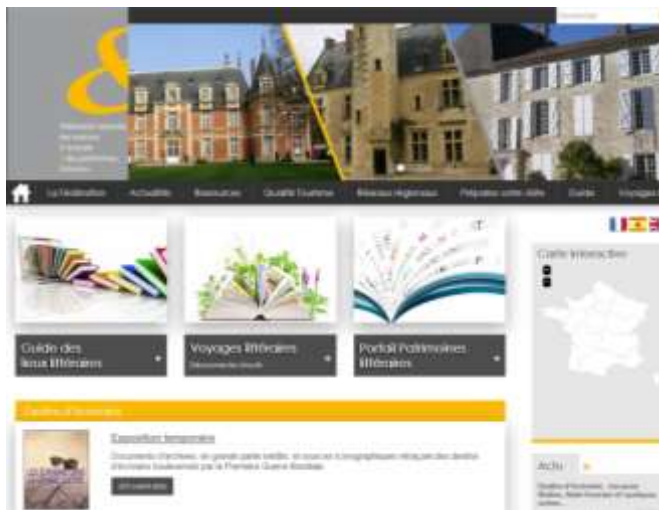
Maisons d'écrivains en Picardie: <https://www.reseau-canope.fr/notice/maisons-decrivains-en-picardie.html>

Chez Pierre Loti, une maison d'écrivain-voyageur: <https://www.reseau-canope.fr/notice/chez-pierre-loti.html>

La Fédération des Maisons d'écrivain et des patrimoines littéraires

<http://www.litterature-lieux.com/>

Com figura a la seua pàgina de presentació, *La Fédération des Maisons d'écrivain* (FME) és una associació que té com a objectiu la proposició i la implementació d'activitats de manteniment, protecció i desenvolupament de la influència cultural de les cases d'escriptors, llocs literaris o col·leccions, sigan públics o privats, relacionats amb escriptors y obres literàries de persones famoses de tot tipus de context cultural. Concretament, el seu treball consisteix en:

- Recopilar i difondre informació relacionada amb llocs i col·leccions literàries.
- Implementar estudis i recerques sobre llocs, personatges i obres literàries.
- Organitzar esdeveniments i activitats de formació cultural.
- Promoure l'intercanvi i la cooperació entre els seus membres.
- Representar als seus membres en les negociacions amb les autoritats públiques i privades a l'àmbit nacional i internacional.

La FME va nàixer d'un simposi sobre Alain-Fournier organitzat pel *Centre Départemental de Documentation Pédagogique du Cher* organitzat l'any 1993-1994. En aquest simposi es va discutir el concepte de patrimoni literari i la seua preservació. Aquest debat va continuar a altres encontres i congressos fins a la creació de les "[Rencontres nationales des maisons d'écrivain et lieux de mémoire littéraire](#)" a 1997 on es funda la *Fédération des maisons d'écrivain et des patrimoines littéraires*.

Política d'afiliació a la *Fédération*

Segons els [estatuts](#) de la FME, l'afiliació s'ha de demanar per escrit a la junta de directors qui tenen la potestat d'admetre al sol·licitant. Segons la naturalesa de la entitat que sol·licita l'afiliació, aquesta passarà a formar part d'un col·legi determinat.

El primer col·legi de membres de la *Fédération* està format per les cases d'escriptors o altres llocs i col·lectius relacionats amb un escriptor, una obra literària o un personatge públic. Aquests membres també poden ser museus, biblioteques, arxius de documentació i col·leccions de tot tipus.

El segon col·legi està format per persones (naturals o legals) interessades pels objectius de la *Fédération*: associacions, societats d'aprenentatge, centres de recerca, amateurs i tot tipus de professionals dedicats a activitats relacionades amb la gestió o animació del patrimoni literari.

Enllaços als membres del primer col·legi de la Fédération des maisons d'écrivain

<http://www.litterature-lieux.com/premier-college.php>

1. [Abbaye Royale de Chaalis \(J-J. Rousseau\)](#)
2. [Abbaye Royale de Saint Riquier](#)
3. [Appartement de Jacques Prévert](#)
4. [Archives départementales des Alpes-de-Haute-Provence](#)
5. [Archives municipales de Toulon](#)
6. [Bastide du Chemin de Paradis, Maison de Charles Maurras](#)
7. [Bibliothèque Humaniste \(Beatus Rhenanus \)](#)
8. [Bibliothèque municipale d'Amiens](#)
9. [Bibliothèque municipale d'étude et d'information de Grenoble](#)
10. [Bibliothèque municipale de Bourges](#)
11. [Bibliothèque municipale de Douai](#)
12. [Bibliothèque municipale de Lyon](#)
13. [Bibliothèque municipale de Saint-Brieuc](#)
14. [Bibliothèque municipale de Tours](#)
15. [Centre Charles Péguy](#)
16. [Centre François Mauriac de Malagar](#)
17. [Centre Jean Giono](#)
18. [Centre Joë Bousquet et son temps, maison des mémoires](#)
19. [Centre Marguerite Duras](#)
20. [Centre Mas-Felipe Delavouët](#)
21. [Centre Nostradamus](#)
22. [Château de Balzac \(J.L. Guez de Balzac\)](#)
23. [Château de Demigny \(Théodore de Foudras\)](#)
24. [Château de Fénelon](#)
25. [Château de Hautefort \(Bertran De Born / Eugène Le Roy\)](#)
26. [Château de La Brède \(Montesquieu\)](#)
27. [Château de Madame Simone](#)
28. [Château de Médan \(Maurice Maeterlinck\)](#)
29. [Château de Miromesnil \(Guy de Maupassant\)](#)
30. [Château de Monte Cristo \(Alexandre Dumas\)](#)
31. [Château de Pesquidoux](#)
32. [Chateau de Richemont \(Pierre de Bourdeille\)](#)
33. [Château de Saint-Point \(Alphonse de Lamartine\)](#)
34. [Château de Vascoeuil \(Jules Michelet\)](#)
35. [Château des Fossés \(Alexandre Dumas\)](#)
36. [Château du Bignon Mirabeau \(Patrice de la Tour du Pin\)](#)
37. [Château Pontus de Tyard](#)
38. [Château-Musée du Cayla \(Maurice et Eugénie de Guérin\)](#)
39. [Demeure de René Guy Cadou](#)
40. [Demeure de Ronsard - Prieuré de Saint-Cosme](#)
41. [Domaine de Nohant \(George Sand\)](#)
42. [Exposition Max Jacob](#)
43. [Fondation Jean Arp - l'Atelier de Jean Arp et Sophie Taeuber](#)
44. [Fondation Saint-John Perse](#)
45. [Fonds Robert Margerit - Les Amis de Robert Margerit](#)
46. [Hauteville House \(Victor Hugo\)](#)
47. [Historial de la Grande Guerre](#)
48. [La Boisserie \(Charles de Gaulle\)](#)
49. [La Maison Chaumoise Jean Huguet](#)
50. [La Maison des Ecritures](#)
51. [La Turmelière \(Joachim du Bellay\)](#)
52. [Le Logis Alfred de Vigny](#)
53. [Maison Agutte-Sembat](#)
54. [Maison Albert Schweitzer](#)
55. [Maison Alexandra David-Néel - Villa Samten dzong](#)
56. [Maison Charles Forot](#)
57. [Maison d'Arthur Rimbaud - La Maison des Ailleurs](#)
58. [Maison d'Auguste Comte](#)
59. [Maison d'école natale de l'écrivain Catherine Paysan](#)
60. [Maison d'Emile Zola](#)
61. [Maison d'enfance d'Ernest Renan](#)
62. [Maison d'Ernest Renan \(Rosmapamon\)](#)
63. [Maison d'Henri Barbusse](#)
64. [Maison d'Henri Pourrat](#)
65. [Maison d'Hippolyte Taine](#)

66. [Maison de Balzac](#)
67. [Maison de Chateaubriand](#)
68. [Maison de Francis Jammes](#)
69. [Maison de Jacques Prévert](#)
70. [Maison de Jean Cocteau](#)
71. [Maison de Jean Giono](#)
72. [Maison de Jean-Jacques Rousseau \(Les Charmettes\)](#)
73. [Maison de Jules Verne](#)
74. [Maison de la Littérature de l'Institut Canadien de Québec](#)
75. [Maison de Maurice Genevoix](#)
76. [Maison de Nostradamus](#)
77. [Maison de Pierre Benoit](#)
78. [Maison de Pierre Halet](#)
79. [Maison de Pierre Loti](#)
80. [Maison de Pierre Mac Orlan](#)
81. [Maison de Saint Just](#)
82. [Maison de Victor Hugo](#)
83. [Maison des écrivains de la mer - Centre de découverte de la littérature maritime](#)
84. [Maison Elsa Triolet-Aragon](#)
85. [Maison Jules Roy](#)
86. [Maison Julien Gracq](#)
87. [Maison Louis Guilloux](#)
88. [Maison Marcel Jouhandeau](#)
89. [Maison natale Charles de Gaulle](#)
90. [Maison natale d'Alain-Fournier](#)
91. [Maison natale de Colette](#)
92. [Maison natale de Condorcet](#)
93. [Maison natale de Jean Giraudoux](#)
94. [Maison natale de Paul Verlaine](#)
95. [Maison natale de Victor Hugo](#)
96. [Maison Pierre Bayle](#)
97. [Maison-Ecole du Grand Meaulnes \(Alain-Fournier\)](#)
98. [Maison-Musée René Descartes](#)
99. [Manoir de Cuverville \(André Gide\)](#)
100. [Manoir de la Possonnière \(Pierre de Ronsard\)](#)
101. [Médiathèque Albert Camus](#)
102. [Médiathèque Bernard Dimey](#)
103. [Médiathèque d'Orléans](#)
104. [Médiathèque Valéry Larbaud / Musée-bibliothèque](#)
105. [Médiathèque Voyelles de Charleville-Mézières](#)
106. [Musée Alain](#)
107. [Musée Alexandre Dumas](#)
108. [Musée Alfred Canel](#)
109. [Musée Arthur Rimbaud](#)
110. [Musée Balzac - Château de Saché](#)
111. [Musée Barbey d'Aurevilly](#)
112. [Musée Bossuet](#)
113. [Musée Champollion - les Ecritures du Monde](#)
114. [Musée Claude Debussy](#)
115. [Musée Colette](#)
116. [Musée d'Art et d'Histoire Romain Rolland](#)
117. [Musée d'art moderne Richard Anacréon](#)
118. [Musée d'école et maison littéraire Ernest Pérochon](#)
119. [Musée de la Comtesse de Ségur](#)
120. [Musée de la Vie Romantique \(G. Sand - E. Renan - E. Psichari\)](#)
121. [Musée départemental de la Seine-et-Marne \(Pierre Mac Orlan\)](#)
122. [Musée départemental Stéphane Mallarmé](#)
123. [Musée du Château Henri IV \(Marguerite de Navarre\)](#)
124. [Musée Edmond Rostand \(Villa Arnaga\)](#)
125. [Musée Flaubert et d'Histoire de la médecine](#)
126. [Musée George Sand et de la Vallée Noire](#)
127. [Musée Hector Berlioz](#)
128. [Musée Ivan Tourgueniev](#)
129. [Musée Jean Aicard - Paulin Bertrand](#)
130. [Musée Jean Calvin](#)
131. [Musée Jean de la Fontaine](#)
132. [Musée Jean Racine](#)
133. [Musée Jean-Jacques Rousseau \(Montmorency\)](#)
134. [Musée Joachim Du Bellay](#)
135. [Musée Jules Verne](#)
136. [Musée Lamartine](#)
137. [Musée Marcel Proust](#)
138. [Musée Marguerite Audoux](#)
139. [Musée Marguerite Yourcenar](#)
140. [Musée Maurice Carême](#)
141. [Musée Maurice Genevoix](#)
142. [Musée Médard](#)
143. [Musée Pierre Corneille](#)
144. [Musée Pierre Corneille \(maison natale\)](#)
145. [Musée Rabelais - Maison de La Devinière](#)
146. [Musée Renaudot](#)
147. [Musée Stendhal](#)
148. [Musée Verlaine - Auberge de Juniville](#)
149. [Musée Victor Hugo](#)
150. [Musée-bibliothèque François Pétrarque](#)

151. Ostal Joan Bodon (Jean Boudou) 152. Parc Jean-Jacques Rousseau, Jardin des Lumières 153. Pavillon Gustave Flaubert 154. Presbytère de Villeneuve (Camille et Paul Claudel) 155. Provinciaal Museum Emile Verhaeren	156. Romégas - Maison de François-Auguste Mignet 157. Villa départementale Marguerite Yourcenar 158. Villa La Guillette (Guy de Maupassant) 159. Villa Saint-Hilaire - Centre de ressource Maison, Jardin & Paysage

Finançament de la *Fédération*

L'Assemblea formada pels membres de la *Fédération* decideixen la contribució que han de fer els seus membres. A més, la FME rep contribucions d'una sèrie d'institucions públiques i privades com són:

- *Ministère de la culture et de la communication.*
- *Direction du Tourisme.*
- *Région centre-Val de Loire.*
- *Département du Cher.*
- *La Ville de Bourges.*
- *Rectorat d'Orléans-Tours.*
- *L'Université d'Orléans – section DEG.*

Treball amb l'educació del patrimoni literari i l'escola

<http://www.litterature-lieux.com/page-activites-pedagogiques.htm>

Des de la seua aparició, la FME ha demostrat una preocupació per la introducció del treball amb el patrimoni literari a les escoles. Amb tal propòsit, a l'any 2000 es va crear una Comissió d'Activitat Educatives inspirat en les propostes de certes cases d'escriptors com el Museu Stéphane Mallarmé, Maine-et-Loire o el Museu Jean-Jacques Rousseau de Montmorency. L'objectiu de la Comissió és posar en relació les distintes propostes educatives dels seus membres i crear els criteris generals organitzatius per assegurar una oferta educativa de qualitat. La Comissió admet que el treball amb les escoles és essencial per la transmissió del patrimoni literari perquè es tracta d'un "públic captiu" fàcil de contactar i amb un gran potencial de crear futurs lectors.

La guia d'activitats pedagògiques

Amb aquests propòsits, la Comissió ha creat una [guia d'activitats pedagògiques](#) que pretén promocionar la creació de propostes educatives sobre el patrimoni literari i ajustar-los al currículum i mode de funcionament metodològic de l'escola pública francesa. Està dirigit a tots els membres de la *Fédération*, especialment a:

- Responsables de les activitats educatives de les diverses cases d'escriptors, museus, biblioteques...
- Mestres o professors que opten per incloure a la seua planificació la visita algun centre de patrimoni literari.
- Estudiants de la IUFM (Universitat de Magisteri).
- Persones dedicades a l'organització d'activitats extracurriculars per xiquets o adolescents.
- Associacions d'amics d'escriptors.

La guia consta d'un protocol metodològic per reflectir la informació referent a les activitats educatives dels centres de la *Fédération* i una sèrie de llistes d'exemples. Per a cada proposta es crea una fitxa informativa que té tres categories distintes segons la naturalesa la informació:

Sèrie A

Identifica la totalitat dels detalls administratius, institucionals i pràctics de l'activitat educativa. També proporciona un anàlisi dels textos curriculars relacionats amb la proposta.

Sèrie B

Aquesta categoria està dividida en quatre subcategories atenent a la naturalesa de l'activitat proposada.

Visites a llocs literaris: activitats que involucren un lloc literari a descobrir, el desplaçament a un espai associat a la literatura, una activitat que involucre l'apropiació del espai descobert per part de l'alumne. Segons la seua tipologia poden ser: visites (cases, parcs, museus literaris o llocs històrics); circuits o passeigs (*tours* de descobriment o exploracions); tallers (escriptura/lectura/llenguatge, arts, científic, audiovisual/digital); espectacles (exhibicions d'objectes del escriptor, documents o obres artístiques); activitats que combinen les altres tipologies.

Sèrie C

En aquest cas, la categoria fa referència als materials didàctics que es proposen a les activitats i poden ser de tres tipus:

- Maletes o kits pedagògics: com a mínim consisteixen en la documentació relativa a l'autor o l'obra del centre enfocada des del punt de vista didàctic pel treball a classe. Es recomana que inclouen propostes lúdiques que inviten als alumnes a gaudir del coneixement des de l'actitud del descobriment.
- Jocs didàctics.
- Enllaços i activitats a internet relacionades amb l'autor o l'obra del centre.

A continuació figuren alguns exemples d'aquestes fitxes informatives:

[La Maison d'Emile Zola a Medan](#)

[L'atelier des parfums a Ermenonville \(J.J. Rousseau\)](#)

[La science de Jules Verne](#)

[D'un coup de dé...a l'informatique \(S. Mallarmé\)](#)

[Une passion dans le desert. De Balzac a Paul Jouve](#)

Terres d'crivain

<https://www.terresdecrivains.com/>

Terres d'crivain (TE) és una associació fundada a 1998 que té com a objectiu “promoure la literatura i l'escriptura, en particular, proporcionant informació sobre escriptors i autors relativa a les seues biografies i lloc emblemàtics que els caracteritza” (*Terres d'crivain*, 2003).

La informació que figura a la pàgina està catalogada en:

- [Anuari de llocs literaris](#). En aquesta pàgina ens trobem informació sobre llocs de França vinculats a escriptors nacionals com Apollinaire, Rousseau i Balzac, però també autors internacionals com Austen, Tolkien o Carrol.
- [Idees per organitzar itineraris literaris](#). Enllaços que proporcionen informació sobre llocs vinculats a escriptors o obres literàries.
- [Hotels, cafès i establiments literaris](#). Normalment la informació es limita a imatges i una petita descripció sobre la importància literària del lloc.
- [Lectures i guies literàries](#). En aquesta pàgina trobem recomanacions sobre lectures i esdeveniments relacionats amb el patrimoni literari.
- [Associacions d'amics d'escriptors](#). Enllaç a la pàgina de Gallimard on es recopilen les direccions digitals de les associacions d'amics d'escriptors francèsos.
- [Escriptors vinculats a Terres d'crivain](#). Pàgines oficials dels escriptors que pertanyen a l'associació.
- [Enllaços a altres pàgines d'interès](#).
- [Informació sobre l'associació](#).

Encara que no conta amb un projecte educatiu, TE sí proporciona material per organitzar activitats com itineraris literaris, visites a cases d'escriptors o lectures guiades a l'aula.

Escola, educació i espais literaris

El sistema educatiu francès proveeix d'unes condicions idònies per la relació entre l'educació literària els espais dedicats a la conservació del patrimoni literari nacional:

- En l'àmbit institucional, el currículum i els organismes dedicats a dissenyar les orientacions educatives de les escoles distingeixen clarament entre l'ensenyament de la competència lingüística i l'educació literària.
- L'educació literària està estretament lligat a el que els francesos denominen *patrimoine*, un concepte que ha suscitat una gran quantitat de producció i reflexió acadèmica al voltant de què és un clàssic i quines obres literàries són adequades per als alumnes. La introducció d'aquestes obres patrimonials a l'escola té per objectiu proporcionar unes referències culturals que connecten amb les experiències universals continguts als grans clàssics. Mitjançant la *Direction de l'Enseignement Scolaire* (DESCO), el sistema educatiu francès confecciona una sèrie de llistes d'obres que els metes han de tindre en compte pel disseny de les seues programacions de l'assignatura de llengua francesa.
- En l'àmbit metodològic, l'escola francesa afavoreix la innovació i la introducció de propostes que es centren en l'autonomia de l'alumne i la seua sensibilització cap al patrimoni històric i cultural del país. Aquesta tendència s'ha traduït en projectes com la PEAC (*parcours d'éducation artistique et culturelle de l'élève*), que fomenten el treball fora de les aules i el contacte amb museus, centres culturals, exposicions artístiques i indrets de la memòria històrica de França.
- Existeixen diverses xarxes d'informació i orientació pedagògica administrades pels organismes oficials que proveeixen als mestres de formació, idees, propostes i contacte amb esdeveniments literaris i culturals que poden incloure a les seues programacions.
- Aquests directius pedagògics han sigut acollides per les principals xarxes de gestió del patrimoni literari amb el resultat de convocatòries de jornades educatives on es redacten guies i protocols pel tractament de les activitats escolars als centres patrimonials.

En general, existeix una sinergia entre les institucions educatives i els centres de patrimoni literari que afavoreix l'aparició de propostes didàctiques atractives per als centres. Una característica a destacar del sistema educatiu francès és la presència de les arts escèniques i visuals al seu currículum literari. Com podem comprovar a l'últim nivell (*Terminale*) de secundària superior, una part de la programació d'educació literària consisteix en la introducció d'obres de teatre o clàssics del cinema. Aquesta aproximació multidisciplinari de segur té la capacitat de despertar l'interès de l'alumne i la creació de propostes interessants als centres patrimonials.

França
**CENTRES DE
PATRIMONI LITERARI**

Musée Stéphane Mallarmé

<http://www.musee-mallarme.fr/root>

Obert al públic des de 1992, el Musée Stéphane Mallarmé està situat a la casa de l'escriptor a Vulaines-sur-Seine a la regió de Île-de-France. El centre compta amb una col·lecció d'artefactes del poeta i d'una biblioteca d'accés lliure al públic. La gestió del museu és responsabilitat del consell departamental de Seine-et-marne.

Oferta educativa

El museu Stéphane Mallarmé proposa als centres educatius una gran quantitat de propostes educatives per a nivells que recorren tot el sistema educatiu francès. El centre compta amb un equip de mediadors culturals finançat per l'administració local i encarregat de organitzar activitats que van des de tallers de poesia, història de l'art o història, visites guiades amb animació o exposicions interactives. A més, els mestres tenen l'opció de contactar amb el personal educatiu del museu per a dissenyar una proposta ajustada a les necessitats curriculars de la seua classe.

Les més de 50 activitats estan descrites breument a la pàgina i també compten amb una guia didàctica i curricular pels mestres. El caràcter públic de la institució permet uns preus assequibles per als visitants: les activitats costen 4 € a títol individual i 50 € per classe.

Enllaços d'interés

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre l'autor](#)

[Activitats de primària](#)

[Activitats de secundària](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

[Canopé](#)

Musée Jean-Jacques Rousseau Montmorency

<http://museejjrousseau.montmorency.fr/fr>

El centre patrimonial està compost per la casa de l'escriptor, el jardí i la Torre de l'Homenatge. La casa també conté una biblioteca d'estudis rousseaunians amb més de 30.000 obres i documents relatius a l'autor, a més d'una col·lecció d'artefactes. Amb ocasió del tricentenari de Rousseau, l'any 2012, l'ajuntament de Montmorency va sufragar la restauració de l'edifici dotant-lo d'una sèrie d'instal·lacions modernes per l'exposició dels manuscrits originals de l'autor. La gestió del centre és responsabilitat del municipi i té un caràcter públic.

Oferta educativa

El museu du a terme una activitat pedagògica dirigida als *collèges* i els *lycées*. Cada any, l'equip educatiu dissenya una sèrie de projectes que combinen la visita a la casa amb el treball a l'aula. A tal efecte, totes les activitats tenen una *mallette pédagogique* amb materials per als alumnes i els mestres i un dossier amb imatges per la presentació de les propostes a les pissarres digitals.

Les activitats també compten amb una sinopsi a la pàgina on figuren els objectius pedagògics i el nivell recomanat. El caràcter públic de la institució permet uns preus assequibles per als visitants.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre la biblioteca](#)

[Arxiu de projectes escolars anuals](#)

[Dossiers de l'autor](#)

[Dossiers pedagògics](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

Maisons Victor Hugo (Paris-Guernsey)

<http://www.maisonsvictorhugo.paris.fr/fr>

El complex museístic està format pel Palace des Vosges a París i la Huateville House a Guernesey. Es tracta de dos indrets on Victor Hugo va viure i escriure algunes de les obres més significatives de la literatura francesa. Els museus compten amb una col·lecció de manuscrits i artefactes de l'autor que posen a disposició del públic en la forma d'exhibicions o plataformes digitals. La gestió del complex és responsabilitat de l'ajuntament de París.

Oferta educativa

Els museus compten amb un equip educatiu encarregat de dissenyar el projecte pedagògic dels centres. L'oferta educativa s'estén a tots els nivells educatius des de *primarie* fins a *terminale*. Les propostes són variades (contacontes, itineraris temàtics, visites animades, tallers...) i treballen els principals aspectes de l'autor: biografia, interpretació de la seua obra, context històric i cultural...

A la pàgina podem trobar una breu sinopsi de cada activitat i un dossier informatiu per a cada etapa educativa. Els mestres tenen la possibilitat de contactar amb l'equip educatiu per a consultar dubtes o proposar modificacions.

Enllaços d'interés

[Informació sobre els centres](#)

[Informació sobre l'autor](#)

[Oferta educativa per a Primarie](#)

[Oferta per als Collèges](#)

[Oferta per als Lycées](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

Abbaye Royale de Chaalis

<http://www.chaalis.fr/fr>

L'abadia de Chaalis es un centre patrimonial situa a 40 kilòmetres de París que consta d'una església, una capella i el parc que els envolta. Tradicionalment, el centre ha sigut un indret freqüentat per diversos escriptors com Gautier i Nerval. La institució du a terme diverses activitats literàries i artístics com la restauració de dues pintures de Giotto, la celebració de les Jornades Europees de Patrimoni o la convocatòria del *Prix Terre de Femmes*. Des de l'any 1912 és gestionat per *l'Institut de France* i a l'any 1924 va rebre el fons Jean Jacques Rousseau del comte Fernand de Girardin.

Oferta educativa

Des de 1997, el centre compta amb un equip educatiu i cultural encarregat de dissenyar una programació didàctica per tots els nivells del sistema educatiu francès. L'equip col·labora amb altres entitats públiques com la secció cultural de l'acadèmia d'Amiens o *l'Inspecteur de l'Éducation nationale* de Crépy-en-Valois.

L'oferta educativa és variada en les seues propostes i multidisciplinari en els seus continguts. Les activitats tracten temes com l'arquitectura, la història o les obres d'autors com Digulleville, Montereuil, Tasso, Nerval, Gautier i Rousseau.

Enllaços d'interés

[Informació sobre el centre](#)

[Exposicions](#)

[Oferta educativa](#)

[Propostes d'educació literària](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

[Canopé](#)

Maison Triolet Aragon

<https://www.maison-triolet-aragon.com/>

La Maison Triolet Aragon és un centre patrimonial dedicat a la parella d'escriptors Elsa Triolet i Louis Aragon. La institució està dedicada a la memòria dels autos, la recerca acadèmica de les seues obres i al suport de l'art contemporani i la creativitat. El centre compta amb exhibicions de pintura, escultura i fotografia i amb una biblioteca de més de 30.000 llibres. La gestió de la Maison Triolet Aragon és responsabilitat d'una associació que rep aportacions de particulars i de l'Estat.

Oferta educativa

L'oferta educativa del centre consisteix en dos itineraris lligats al museu i les obres artístiques del centre i 12 tallers educatius de temàtica diversa per tots els nivells de l'escola francesa. Les propostes s'adapten a la iniciativa dels PEAC (*parcours d'éducation artistique et culturelle de l'élève*) promoguda pel Ministeri d'Educació francès.

Totes les propostes compten amb una breu sinopsi a la pàgina i un dossier pel mestre on figuren els continguts i objectius curriculars de l'activitat.

Enllaços d'interés

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre els autors](#)

[Recerca](#)

[Oferta educativa](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

Musée Edmond Rostand

<http://www.arnaga.com/index.aspx>

El museu Edmond Rostand es troba al poble de Cambo-les bains al sud-oest de França. A més de la preservació del legat cultural de l'autor, el museu organitza tota una sèrie d'activitats culturals d'entre les quals destaquen les seues exposicions d'art contemporani i els concerts musicals. La gestió del centre és responsabilitat de l'autoritat municipal.

Oferta educativa

El museu manté una col·laboració estreta amb els deu centres educatius de la localitat i dissenya les seues activitats d'acord amb les necessitats educatives de la zona. Les propostes consisteixen en itineraris per a introduir els indrets culturals del museu als alumnes i compten amb una guia pels mestres on figura material didàctic per a treballar a les aules.

A més, el museu treballa amb l'associació *Théâtre Scaramuccia* per organitzar representacions i activitats al voltant de l'obra *Cyrano de Bergerac*.

Enllaços d'interés

[Informació sobre el centre](#)

[Exposicions](#)

[Oferta educativa](#)

[Activitats teatrals](#)

[Organització de visites](#)

Xarxes que acullen al centre

<http://www.litterature-lieux.com/>

The background of the slide is a photograph of the Big Ben clock tower and Westminster Bridge in London, taken during a sunset or sunrise. The sky is filled with soft, colorful clouds in shades of orange, pink, and blue. The bridge's arches are visible in the foreground, and the water of the River Thames is at the bottom. A semi-transparent white rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing the text.

Anglaterra

Sistema educatiu

Xarxes

Centres patrimonials

El sistema educatiu Anglès

Al contrari que la resta de països del Regne Unit, l'administració de l'educació a aquest regne depèn del Departament d'Educació del govern. Des de la reforma de 2010, el Govern ha fomentat la col·laboració entre escoles mitjançant institucions com els *Multi-academy Trusts* (MATs) o L'Associació d'Escoles de Mestres. Aquestes institucions constitueixen un nivell administratiu escolar intermedi que abans era responsabilitat de les autoritats locals. L'educació obligatòria a Anglaterra comença als 5 anys i acaba als 16. Dels 16 a 18 anys, els joves poden estar parcialment o completament en una institució educativa.

El sistema educatiu anglès està dividit en 4 etapes (*Key Stages*) més un període addicional corresponent a l'educació preparatòria pels estudis superiors. El Currículum nacional especifica les assignatures obligatòries i els programes d'estudi, però no pretén ser un document tancat i permet un marge de maniobra als centres i els mestres. Per a garantir la qualitat de l'educació, el govern estableix una sèrie de proves als alumnes a l'edat d'11, 16 i 18 anys; a més, estableix uns mínims estàndard que tots els centres han de respectar i una inspecció periòdica.

Educació primària: Primary Schooling

L'educació primària a Anglaterra comença als 5 anys i finalitza als 11. Els centres públics de primària poden ser finançats per les autoritats locals (*Maintained schools*) o per un concert del govern amb entitats privades (*Academies*), ambdós són gratuïtes. L'any escolar està dividit en tres termes: tardor, primavera i estiu; la legislació estableix un mínim de 380 sessions lectives (190 dies) que les escoles poden distribuir amb certes limitacions (Long, 2016). El

Edat	<i>Primary Schooling</i>	
5-6	Key Stage 1	Year 1
6-7		Year 2
7-8	Key Stage 2	Year 3
8-9		Year 4
9-10		Year 5
10-11		Year 6

començament de l'any escolar està establert a finals del mes de juliol. Segons el Currículum Nacional del Departament d'Educació (2013), els objectius de l'escola primària són dos:

- Promoure el desenvolupament espiritual, moral, cultural, mental i físic dels alumnes a l'escola i a la societat.
- Preparar als alumnes per a afrontar les oportunitats, responsabilitats i experiències de la vida.

Per garantir el compliment d'aquests objectius, el Currículum estableix una sèrie d'assignatures que tots els centres han de respectar. El document descriu uns mínims de sabers i habilitats que cal donar a les assignatures i també contempla un conjunt de recomanacions i guies no obligatòries per als mestres.

Assignatura	Categoria	Key stage 1	Key Stage 2
Anglès	Core subjects	✓	✓
Matemàtiques		✓	✓
Ciència		✓	✓
Art i disseny	Foundation subjects	✓	✓
Llengua estrangera		x	✓
Informàtica		✓	✓
Disseny i tecnologia		✓	✓
Geografia		✓	✓
Història		✓	✓
Música		✓	✓
Educació Física		✓	✓

A més de les assignatures curriculars, les escoles públiques han de proveir una educació religiosa als centres.

Els centres i els mestres tenen llibertat per a la planificació dels continguts i les metodologies de les seues planificacions anuals, sempre que es respecte les prescripcions del currículum. Els mestres compten amb una sèrie de recursos digitals i institucionals per ajudar-los en la planificació de les seues classes dels quals destaquen:

- [Leading curriculum development](#) una pàgina del *Department of Education* que proporciona propostes i explicacions detallades de com dur a terme els objectius del Currículm nacional.
- [Teaching resources for creative and cultural education](#) una pàgina de l'*Arts Council of England*, una institució pública que promou l'educació relacionada amb la cultura, el patrimoni i les arts humanístiques des del punt de vista de la innovació creativa.

Educació secundària inferior: Lower Secondary Education

L'educació secundària inferior comença als 11 anys i termina als 16 anys. El finançament, el calendari i els objectius curriculars de base són els mateixos de les escoles de primària. Encara que existeix la possibilitat de centres amb un currículum especialitat (University technical colleges, Studio schools), la major part adopta els continguts curriculars nacionals que vénen a ser una continuació dels continguts de l'escola primària (A the National Archives, 2014).

Edat	<i>Lower secondary education</i>	
11-12	Key Stage 3	Year 7
12-13		Year 8
13-14		Year 9
14-15	Key Stage 4	Year 10
15-16		Year 11

Assignatura	Categoria	Key stage 3	Key Stage 4
Anglès	Core subjects	✓	✓
Matemàtiques		✓	✓
Ciència		✓	✓
Art i disseny		✓	optativa
Llengua estrangera	Foundation subjects	✓	optativa
Informàtica		✓	✓
Disseny i tecnologia		✓	optativa
Geografia		✓	optativa
Història		✓	optativa
Música		✓	optativa
Educació Física		✓	✓
Ciutadania		✓	✓

El currículum nacional estableix que als centres públics les assignatures són obligatòries, malgrat que siguin optatives pels centres concertats els quals tenen l'opció de triar sempre que respecten les guies establert per la legislació. Al Key Stage 4, els estudiants tenen l'opció de triar una assignatura que determinarà l'especialitat del títol que obtindran en finalitzar l'educació secundària inferior. A més, el currículum

contempla l'educació religiosa com a assignatura, però no especifica els seus continguts.

L'avaluació dels continguts queda a discreció dels centres i els professors, l'administració, però, proveeix d'una sèrie de propostes i principis per garantir la qualitat de l'educació:

- Donar informació eficaç a les famílies sobre el progrés dels alumnes a l'escola.
- Ajudar a la millora dels alumnes i mestres.
- Assegurar que els centres evolucionen cap a les pràctiques de qualitat i innovació.

En finalitzar el Key Stage 4, els alumnes reben tres tipus de qualificació:

- GCSE (General Certificate of Secondary Education). Concedit per una entitat externa al centre normalment per mediació d'un examen escrit.
- Qualificacions vocacionals i tècniques.
- Qualificació d'accés als estudis superiors.

Com a eina per la planificació de les seues assignatures, els professors compten amb els mateixos recursos públics creats per a primària.

Educació secundària superior: Upper Secondary Studies

No existeix un currículum nacional que reguli l'educació superior a Anglaterra. Els centres que proveeixen aquest tipus d'educació depenen de l'administració local o d'entitats privades. Els alumnes que opten per aquesta via educativa tenen la possibilitat de rebre ajudes a títol particular per part del Govern. En finalitzar l'educació secundària inferior, els alumnes poden continuar la seua formació en diversos tipus de centres d'educació:

- *Sixth form/Sixth form college*: educació de temps complet de 16 a 19 anys.
- *Further education college*: normalment ofereixen una educació tècnica o vacacional.

Aquesta fase de l'educació està caracteritzada per l'especialització i la capacitat d'elecció de l'alumne que ha de triar les seues assignatures. Normalment, els estudiants que aspiren estudiar una carrera universitària seleccionen quatre assignatures l'any 12 i tres assignatures l'any 13. En finalitzar els dos anys d'educació secundària superior, els alumnes són avaluats per un organisme capacitat extern al centre que els concedeix el *General Certificate of Education Advanced A level*. les qualificacions d'aquesta prova més les qualificacions de la GCSE configuren la nota de tall que l'alumne té per accedir a l'educació universitària.

Actualment, l'any 2017, el govern ha emès un document-guia que no té caràcter prescriptiu, però pretén recomanar uns mínims objectius i orientacions per l'educació secundària superior (A the National Archives, 2017). Al document s'estableixen uns

mínims educatius com a condició perquè els centres puguin optar a subvencions i ajudes públiques.

L'educació literària al sistema educatiu Anglès

L'educació literària al sistema educatiu anglès comença al primer any de primària. Al currículum nacional, en la secció dedicada a l'assignatura de llengua anglesa, trobem el requisit prescriptiu de desenvolupar el plaer i la motivació per la lectura. Aquest objectiu s'haurà de treballar escoltant i discutint “una àmplia gamma de poemes, històries i textos no-ficticis d'un nivell superior a la capacitat de lectura independent de l'alumne” (A the National Archives, 2013, p.21). Aquest acompanyament de l'aprenentatge de la lectura amb els textos literaris continuarà al llarg dels *Key Stages* 1 i 2 amb certes matisacions:

- Poesia contemporània i clàssica al segon any.
- Narrativa de ficció, poesia i teatre al tercer, quart, cinquè i sisè any.

Més enllà d'aquestes observacions, no trobem al currículum cap menció més de gèneres, obres o autors literaris. En la guia que figura a l'apèndix tampoc apareix cap menció d'aquest tema.

Al currículum de secundària (*Key Stage* 3 i 4) podem trobar una atenció més cuidada cap a l'educació literària. A part de prescriure una àmplia quantitat de lectures de tots els gèneres, el currículum de la *Key Stage* 3 especifica la introducció d'obres literàries de qualitat de:

- “La literatura anglesa contemporània i anterior a 1914 incloent prosa, poesia i teatre.
- Dues obres de Shakespeare.
- Lectures de contextualització.” (A the National Archives, 2014, p. 15)

Els professors també han de fomentar la lectura i relectura autònoma en l'alumne i la comparació crítica dels textos.

A la *Key Stage* 4 els professors hauran de treballar almenys una obra de Shakespeare, obres dels segles XIX, XX i XXI i la poesia des de 1789 incloent la poesia romàntica. Com podem comprovar, Shakespeare és l'únic autor del cànon curricular anglès, la selecció de la resta d'obres i escriptors és responsabilitat del centre i el mestre o professor.

Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a Anglaterra

L'escassa concreció curricular del sistema educatiu anglès es basa en la confiança en la figura del mestre o professor i la capacitat d'avaluació i control de la inspecció escolar. No obstant això, existeix tota una sèrie de xarxes promogudes per l'Administració i certes institucions privades que ofereixen als professionals de l'educació recursos i propostes relacionades amb l'educació literària i la difusió del patrimoni cultural anglès. D'entre aquestes entitats caldria destacar:

- *Teaching Resources for Creative and Cultural Education.*
- *The National Literacy Trust.*
- *LitHouses.*
- *The National Trust*

Teaching Resources for Creative and Cultural Education

<https://www.nfer.ac.uk/CulturalEducationResources/>

Teaching Resources for Creative and Cultural Education (TRCCE) és una base de dades creada pel Arts Council England, una entitat de Cape UK dedicada a la promoció i assessorament de serveis multidisciplinaris.

La TRCCE té per objectiu la generació de noves idees creatives i la inspiració dels mestres de totes les etapes de l'educació lligat al currículum nacional. A més de comptar amb un cercador, totes les seues propostes estan etiquetades per etapes educatives i temes.

Les temàtiques dedicades a l'educació literària són:

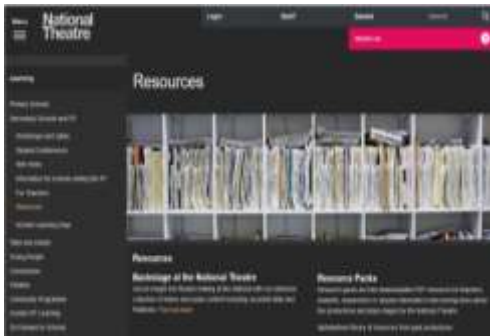
- Estudis teatrals.
- Dramatúrgia.
- Anglès.
- Literacy (literacitat).
- Poesia.
- Obres clàssiques.
- Filosofia.

En aquestes pàgines trobem enllaços a festivals, activitats per l'aula, actuacions, associacions culturals, etc. D'entre aquests caldria destacar la gran presència de propostes lligades al teatre:

National Drama: una pàgina de l'associació de mestres i educadors de teatre. Ofereix propostes educatives mitjançant una revista bianual que es pot comprar a la web. També ofereix una sèrie de congressos i jornades lligats a l'educació amb el teatre.

<http://www.nationaldrama.org.uk/>

National Theatre: una pàgina amb molts recursos per a primària i secundària: actuacions, tallers i visites guiades. Les propostes estan pensades per a grans grups i compten amb un equip de professionals per la seua planificació i execució.

<https://www.nationaltheatre.org.uk/learning/schools/secondary-and-fe/resources>

Theatre Alibi: una pàgina creada per contacontes que ofereix tota una sèrie d'ofertes per a primària i secundària: des de cinema, titelles, fotografia, animació o música. Els projectes estan acompanyats per guies per al mestre que es poden descarregar a la pàgina.

<http://www.theatrealibi.co.uk/index.php>

A més, en aquesta pàgina trobem l'enllaç a la Shakespeare Birthplace Trust de la qual parlarem més endavant. Altres pàgines a la xarxa relacionades amb la literatura són:

- **The literary shed**: creat per a primària, ofereix recursos que relacionen el treball amb la literacitat i els arts visuals.
- **The poetry society**: oferta recursos educatius per a treballar la poesia des de la transversalitat.
- **Arts Award**: una pàgina que organitza concursos per a tots els gèneres artístics (literatura, dansa, arts visuals...).

National Literacy Trust

<https://literacytrust.org.uk/>

La *National Literacy Trust* (NLT) és una organització sense ànim de lucre que té per objectiu millorar les competències lingüístiques de les comunitats sense recursos del Regne Unit. Pel motiu que el problema de la il·literacitat és intergeneracional, la dona suport a famílies i escoles.

La NLT procura coordinar-se amb les autoritats, els negocis, les associacions i institucions locals per a planificar i abordar qüestions relatives a la literacitat dels seus membres. Per aquest motiu, les seues propostes depenen del context on pretenen treballar. No obstant això, a la seua pàgina, la NLT proveeix als professors d'una sèrie de recursos educatius ordenats per cursos i temàtiques. En l'àrea de l'educació literària, podríem destacar les següents categories:

- Llegir per gaudir.
- Comprensió.
- Ficció.
- Poesia.
- Escriptura creativa.

El finançament de la NLT prové de les contribucions dels seus membres que també contribueixen en les campanyes polítiques per la defensa del treball amb la literacitat en l'àmbit institucional i administratiu. A tal efecte, l'organització compta amb un secretariat encarregat de coordinar una sèrie de comissions i campanyes que involucren a membres de tots els principals partits polítics d'Anglaterra. D'entre aquestes, podríem destacar:

- ***All-Party Parliamentary Group on Literacy.*** Un grup de parlamentaris de diversos partits polítics encarregat de recolzar les propostes i pràctiques sobre literacitat de les últimes recerques acadèmiques.
- ***National Literacy Forum.*** Format per representants del voluntariat, les comunitats locals i el govern que es reuneixen dues voltes a l'any per discutir la problemàtica de la literacitat i les possibles solucions en l'àmbit de la política nacional i la creació d'oportunitats.
- ***Vision for literacy Business Pledge.*** Una campanya dirigida als negocis i empreses amb més de 51 membres en el que destaquen Facebook, Amazon, Experian i la Football Association. Té per objectiu involucrar a aquestes entitats en el treball per millorar la literacitat a les comunitats desfavorides.

LitHouses

<http://www.lithouses.org/JoinLithouses.html>

LitHouse és una pàgina d'enllaços de cases d'escriptors i museus anglesos. L'associació considera que totes les cases d'escriptors i museus de Gran Bretanya són membres "de facto". Els membres "actius" estan invitats a assistir a dues reunions a l'any i a contribuir amb una subscripció anual de 35 £. Els membres actius figuren als enllaços d'interès que apareix a la pàgina d'inici on figuren 32 institucions.

[Philip Sidney](#)

[Isaac Newton](#)

[Lawrence Stern](#)

[Robert Burns](#)

[Lord Byron](#)

[Elisabeth Gaskell](#)

[John Ruskin](#)

[Bernard Shaw](#)

[Dylan Thomas](#)

[Keats-Shelley House](#)

[The Lit & Phil](#)

[William Shakespeare](#)

[Birthplace Trust](#)

[George Handel](#)

[Gilbert White](#)

[Sir Walter Scott](#)

[John Clare](#)

[Charles Dickens](#)

[Thomas Hardy](#)

[D. H. Laurence](#)

[Roald Dahl](#)

[La Casa de Robert](#)

[Graves \(Spain\)](#)

[Chawton House Library](#)

[John Bunyan](#)

[Samuel Johnson](#)

[William](#)

[Cowper](#)

[Jane Austen](#)

[Edward](#)

[Bilwer Lytton](#)

[The Brontes](#)

[Sigmund Freud](#)

[Benjamin Britten](#)

[Ted Hughes](#)

[The Portico Library](#)

L'objectiu de l'associació és coordinar els recursos i l'experiència comuna de les institucions que s'enfronten a les mateixes reptes i responsabilitats. En aquesta àrea, LitHouses fa insistència a compartir informació sobre tres temes principals:

- L'organització de les institucions:
 - Model de negoci.
 - Informació sobre els clients.
 - Valoració del compliment dels objectius de períodes passats.
- Marketing:
 - Branding.
 - Materials de marketing.
 - Exhibicions.
- Educació:
 - Projectes educatius de les cases o museus.
 - Possibilitat de crear una comissió dedicada als projectes i relacions amb les institucions educatives.

LitHouses no té una política unificada de disseny i planificació de propostes educatives per a escoles i, encara que contempla la possibilitat, no compta amb un departament d'educació encarregat d'organitzar aquesta àrea. En els enllaços de la pàgina podem trobar la transcripció d'un [congrés sobre educació](#) on figuren les propostes didàctiques d'11 membres de LitHouses a manera d'exemple.

The National Trust

<https://www.nationaltrust.org.uk/>

La National Trust (NT) és una fundació benèfica creada en 1895 per preservar el patrimoni cultural, artístic i natural lligat als espais d'Anglaterra. Actualment, la fundació du a terme tota una sèrie de projectes que involucren des de la recaptació de fons per conservació del paisatge natural dels Penya-segats Blancs de la costa anglesa, passant per la sensibilització del públic cap a la comunitat LGBTQ, fins a la restauració de col·leccions d'art en perill.

El finançament de l'entitat prové de les contribucions dels seus membres, de donacions o subvencions privats i públics i d'activitats comercials. La NT també coordina un [programa de voluntariat](#) en l'àmbit individual o col·lectiu que el proveeix del personal necessari per a les seues activitats.

La seua pàgina dedicada a la literatura conté enllaços a cases d'escriptors de llengua anglesa:

[Bateman's, East Sussex](#)

[Coleridge Cottage, Somerset](#)

[Greenway, Devon \(Agatha Christie's holiday home\)](#)

[Hardy's Cottage, Dorset](#)

[Beatrix Potter's 17th-century farmhouse](#)

[Leonard and Virginia Woolf's 17-th century country retreat](#)

[Shaw's Corner, Hertfordshire](#)

[Wordsworth's House](#)

La fundació proveeix a les cases d'un espai a la seua xarxa i també s'encarrega del disseny de la pàgina digital. No obstant això, la National Trust no compta amb una política comuna de programació educativa ni una guia par l'organització d'activitats escolars a les cases.

Escola, educació i espais literaris

El sistema educatiu anglès estableix unes condicions específiques per la relació entre l'educació literària i els espais dedicats a la conservació del patrimoni literari nacional:

- En l'àmbit curricular s'observa una tendència a compaginar el treball amb el desenvolupament de la competència lingüística i l'educació literària. Aquesta compenetració no és tan sols conseqüència del caràcter esquemàtic i obert del currículum anglès sinó també dels principis pedagògics que regeixen el currículum anglès.
- L'educació literària està estretament vinculat a allò que els anglesos denominen *literacy*. Aquest concepte, en un primer moment relatiu tan sols a l'aprenentatge de la llengua, ha evolucionat cap a una noció que engloba tot un conjunt de sabers, habilitats i destreses lligats a la comunicació i l'assimilació de la cultura. Segons la UNESCO, la literacitat és
l'habilitat per identificar, entendre, interpretar, crear, comunicar i comprendre, fent ús de material imprès i escrit en una varietat de contextos. La literacitat involucra un continu aprenentatge que permet als individus aconseguir els seus objectius, desenvolupar el seu saber i potencial, i participar plenament en la comunitat i la societat en general. (UNESCO, 2004, p. 13)
- La tradició teatral anglesa, a causa de la influència de Shakespeare al cànon nacional i internacional, hi ha suposat la introducció de moltes propostes educatives teatrals a les pàgines oficials. Els centres patrimonials aprofiten la popularitat del teatre i el potencial que té per a motivar i captar l'atenció de l'alumne per a dissenyar programacions on es treballa el currículum d'una manera i interactiva.
- Tots aquests plantejaments estan secundats a les pàgines de suport als mestres que fomenten la innovació i el treball fora de l'aula.
- El sistema de voluntariat, arrelat a la societat anglesa, permet a la població local participar en els projectes i iniciatives educatives i constitueix una important font de difusió i suport de les activitats pedagògiques vinculats al patrimoni.

Les xarxes i els centres de patrimoni literari han tingut la capacitat d'adaptar-se a aquest entorn educatiu creant les institucions i relacions necessàries per a generar una oferta educativa d'acord amb el currículum i el context anglès.

Anglaterra

CENTRES DE PATRIMONI LITERARI

Keats House

<https://www.cityoflondon.gov.uk/things-to-do/keats-house/Pages/default.aspx>

Situat a Londres, la Keats House està dedicat al poeta romàntic i conté exhibicions dels seus manuscrits originals i artefactes que contenen la història de com el jove poeta va trobar la inspiració, amistat i passió per la literatura a la seua vila.

El centre compta amb una àmplia oferta de visites guiades i esdeveniments culturals per a famílies, escoles i turistes.

Oferta educativa

L'oferta educativa del centre és extensa i conté activitats que treballen les assignatures d'anglès, art, història, ciutadania i ciència. Les propostes estan catalogades per nivell educatiu (Key Stage) i en alguns casos compten amb orientacions curriculars pels mestres.

Les escoles tenen la possibilitat de sufragar part dels costos (un màxim de 300 £) si apliquen al [Fons de Visites Escolars](#) de la ciutat de Londres.

El centre compta amb un programa de voluntariat educatiu que col·labora amb el disseny i l'execució de les activitats escolars i la seua difusió.

Enllaços d'interès

[Informació sobre l'autor i el centre](#)

[Activitats i esdeveniments](#)

[Oferta Educativa](#)

[Oportunitats de voluntariat educatiu](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que
acullen al centre

[City of London](#)

The Roald Dahl Museum and Story Centre

<http://www.roalddahl.com/museum>

El museu de Roald Dahl es troba a Buckinghamshire, un comtat situat al nord de Londres. El centre és gestionat per una organització benèfica que té per objectiu “la contribució a l’educació del públic en l’art de la literatura i la creativitat mitjançant les obres de l’autor”. El museu està agermanat amb la [Roald Dahl’s Marvellous Children’s Charity](#) i [The Roald Dahl Charitable Trust](#).

Oferta educativa

Pel motiu de l’obra de l’autor, el centre està completament dedicat al treball amb xiquets d’infantil i primària. A tal efecte, compta amb una oferta educativa extensa dissenyada per un equip de professionals de l’educació. Les activitats tenen una duració de 90 o 180 minuts i tots inclouen una exploració del museu, activitats amb l’arxiu de Roald Dahl i una introducció biogràfica.

Els costos de les visites varien entre 190 i 225 £ per cada grup de 35 alumnes. El museu compta amb un fons per subvencionar el transport a Buckinghamshire.

Paral·lelament a aquestes activitats fixes, el centre organitza exhibicions i esdeveniments culturals com contacontes, tallers de creativitat literària, jocs literaris i treballs manuals.

Enllaços d’interès

[Informació sobre l’autor](#)

[Informació sobre el museu](#)

[Recursos per a mestres](#)

[Activitats del museu](#)

[Organització benèfica per a infants](#)

[Oferta educativa \(2 a 4 anys\)](#)

[Oferta educativa \(5 a 8 anys\)](#)

[Blog](#)

Xarxes que acullen al centre

[Lithouses](#)

National Theatre

<https://www.nationaltheatre.org.uk/learning/schools/secondary-and-fe/on-demand-in-schools>

La Royal National Theatre és una fundació benèfica que rep el suport de l'*Arts Council England* i dirigeix el centre de representació escènica ubicat a Londres. Actualment, representa 25 obres a l'any i col·labora en produccions nacionals i internacionals. La fundació procura garantir uns preus assequibles pel públic i aposta per la innovació al teatre i la vinculació amb el món educatiu i les escoles.

Oferta educativa

La National Theatre compta amb un programa educatiu per a totes les edats generat pel seu *Clore Learning Centre*, un grup compost per professionals de l'educació i el teatre. D'entre les seues propostes caldria destacar:

- *On demand in schools*. Un conjunt de recursos multimèdia gratuït amb suport curricular per a treballar el teatre a les aules.
- *Primary Theatre: The winter's Tale*. Una producció teatral dirigida a introduir l'obra de Shakespeare als xiquets.
- *CPD Courses*. Un programa de formació per a mestres i professors que treballa l'ús dels recursos teatrals a l'aula.
- Gràcies al seu agermanament amb nombroses fundacions benèfiques, la National Theatre pot donar suport econòmic als centres que visiten el teatre.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Propostes educatives per a primària](#)

[Propostes educatives per a secundària](#)

[Innovació al teatre](#)

[Informació per a escoles que visiten el teatre](#)

[Recursos educatius multimèdia](#)

Xarxes que acullen al centre

[Teaching Resources for Creative and Cultural Education](#)

The Shakespeare Birthplace Trust

<https://www.shakespeare.org.uk>

La *Shakespeare Birthplace Trust* és una fundació benèfica que gestiona els centres patrimonials lligats a l'autor ubicats a Stratford-upon-Avon. La fundació té per objectiu promoure la comprensió i el gaudiment de les obres, la biografia i el context que envolta al dramaturg. Els centres també disposen de la biblioteca més extensa sobre Shakespeare que compta amb un milió de documents, 55000 llibres i 12000 artefactes relatius a l'autor. Compta amb un personal acadèmic que organitza publicacions i conferències internacionals sobre el llegat de Shakespeare i les seues obres.

Oferta educativa

La fundació té un programa educatiu internacional gestionat per professionals de l'educació. L'objectiu d'aquest programa és la difusió del coneixement de l'autor a un nivell internacional. Aposta per una aproximació creativa i innovadora per introduir l'autor als alumnes. A la pàgina de la *Shakespeare Birthplace Trust* podem trobar una secció dedicada a les propostes i recursos oferts pel programa educatiu d'entre els quals caldria destacar:

Enllaços d'interès

[Informació sobre la fundació](#)

[Shakespeare's birthplace](#)

[Shakespeare's new palace](#)

[Hall's Croft](#)

[Anne Hathaway's cottage](#)

[Mary Arden's Farm](#)

[Propostes educatives dels centres patrimonials](#)

[Programa de voluntariat](#)

Xarxes que acullen al centre

[Teaching Resources for Creative and Cultural Education](#)

[Lithouses](#)

- L'oferta educativa dels centres patrimonials que compta amb propostes per a totes les *Key Stages* del sistema educatiu anglès. Totes les activitats compten amb una guia curricular per al mestre o professor.
- Investigacions acadèmiques relatives a Shakespeare on podem trobar publicacions, congressos, beques i l'enllaç al catàleg digital de la fundació.
- Recursos educatius per a treballar Shakespeare a l'aula. La fundació publica una sèrie d'activitats per a tots els cursos amb la finalitat de treballar l'autor i les seues obres abans de visitar els centres patrimonials. També trobem recomanacions d'adaptacions i material escolar relatiu a Shakespeare.
- La setmana de Shakespeare. És un esdeveniment que té lloc del 12 al 18 de març on s'organitzen diverses activitats culturals dirigides als alumnes de primària. Avui dia, la setmana de Shakespeare hi ha aconseguit reunir a més de tres milions d'alumnes de primària als centres patrimonials de la fundació.

La *Shakespeare Birthplace Trust* compta amb un programa de voluntariat que el proveeix del personal necessari per a dur a terme diverses ocupacions vitals dels seus centres:

- Organització d'esdeveniments.
- Guia i interpretació de les exhibicions per al públic.
- Servei de la biblioteca.
- Col·laboració en la conservació dels centres.
- Col·laboració amb els programes educatius.
- Col·laboració amb les visites escolars.
- Col·laboració amb la difusió dels centres patrimonials.

Charles Dickens Museum

<https://dickensmuseum.com/pages/about-us>

Charles Dickens Museum és un centre patrimonial situat a la casa de l'escriptor a Londres. El museu té una programació variada d'activitats, tallers, xarades, exhibicions i actuacions que inviten als visitants a interactuar amb els diversos artefactes de l'autor i la seua obra. També acull al centre d'investigació internacional sobre Charles Dickens i té a disposició del públic una part de la seua llibreria especialitzada en l'autor.

Oferta educativa

El museu compta amb una oferta educativa que cobreix tots els *Key Stages* de l'educació anglesa. Totes les activitats estan lligats amb les assignatures de llengua anglesa i història del currículum anglès. El museu també proveeix d'una guia per a orientar als mestres i professors en la preparació de la visita.

Les activitats tenen una durada d'una hora i un cost de 150 £ per classe.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Exhibicions](#)

[Oferta educativa](#)

[Orientació per a mestres](#)

[Horaris i preus](#)

[Blog](#)

Xarxes que
acullen al centre

[Lithouses](#)

The Brontë Parsonage Museum

<http://www.bronte.org.uk/>

El museu és propietat de la *Brontë Society* una societat literària internacional que data de 1893. El centre està ubicat al poble de Haworth a West Yorkshire. Els membres de la societat han de contribuir al finançament de les activitats i despeses del centre i poden triar aportar entre 25 i 150 lliures a l'any. El museu compta amb un programa d'arts contemporànies que inclou esdeveniments literaris, exhibicions, una competició i festivals.

Oferta educativa

El programa educatiu del museu ha sigut desenvolupat per el personal del centre en col·laboració amb certes institucions educatives com les universitats de Leeds i Bradford. L'oferta educativa abasta totes les etapes educatives del sistema anglès i procura abordar l'aprenentatge des d'un punt de vista col·laboratiu i innovador. A més d'incloure continguts d'educació literària, les activitats també treballen continguts relatius a la història local i les arts. Les propostes varien entre rutes literàries i visites a indrets lligats amb les escriptores, tallers d'escriptura creativa, teatre, contextualitzacions de les obres o treballs manuals.

El museu té un programa de voluntariat que contempla el treball amb l'equip educatiu, ajudant en les rutes, les activitats, la planificació i la difusió.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre les escriptores](#)

[Oferta educativa](#)

[Horaris i preus](#)

[Programa de voluntariat](#)

Xarxes que acullen al centre

[Lithouses](#)

The Chawton House Library

<https://chawtonhouse.org/>

La Chawton House Library és una biblioteca fundada per Sandy Lerner, una empresària i filantropa americana, amb la finalitat de protegir el patrimoni literari produït per dones. L'objectiu principal del centre és proveir suport a dones escriptores joves i, al mateix temps, restaurar el lloc de les dones en la literatura anglesa. A més, el la biblioteca promou tota una sèrie d'esdeveniments relacionats amb dones escriptores: xarrades, tallers, conferències, exhibicions i rutes guiades per les seues instal·lacions. El centre es troba a Hampshire.

Oferta educativa

La biblioteca compta amb un equip educatiu per a dissenyar les activitats d'acord amb el currículum anglès. Generalment, les visites consisteixen en un *tour* per les instal·lacions i una visita a la llibreria per a treballar certes temàtiques relatives a la figura de la dona a la literatura anglesa.

El centre també ofereix una visita temàtica al voltant de la figura de Jane Austen. Aquesta proposta ha sigut dissenyada en conjunció amb la Jane Austen's House Museum.

Per a un treball més extens, la biblioteca té la figura del Learning and Visitor Manager, un membre de l'equip educatiu que pot acudir a les escoles per a coordinar amb els mestres el treball previ que es farà a les aules abans i després de la visita.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre dones escriptores](#)

[Oferta educativa](#)

[Horaris i preus](#)

[Activitats culturals](#)

Xarxes que acullen al centre

[Lithouses](#)

Wordsworth House and Garden

<https://www.nationaltrust.org.uk/wordsworth-house#placehomesectionheading1>

La casa de Wordsworth és un centre patrimonial que ofereix una àmplia gamma d'activitats turístiques que van des de la degustació culinària, la pràctica de la jardineria, tallers d'escriptura creativa i sessions de contacontes. La casa està a càrrec de la National Trust des de l'any 1936. El personal del centre està compost per professionals contractats i per voluntaris.

Oferta educativa

L'oferta educativa de la casa es limita a les dues primeres etapes del sistema anglès (*Key stages 1-2*). Les propostes es divideixen entre les dirigides pel personal del centre i les dirigides pels metres amb orientació prèvia. El preu és de 5 £ en el cas de les visites guiades i 2,50 £ en el cas de les visites sense guia.

El personal voluntari pot participar en les activitats educatives que necessiten guia.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre l'autor](#)

[Oferta educativa](#)

[Horaris i preus](#)

[Programa de voluntariat](#)

**Xarxes que
acullen al centre**

[National Trust](#)

The background of the slide is a photograph of the Leaning Tower of Pisa and the Pisa Cathedral. The tower is the central focus, leaning to the right. The cathedral is visible on the right side of the frame. The sky is clear and blue. A red flag is visible on top of the tower's upper section. A semi-transparent white box is overlaid on the left side of the image, containing text.

Itàlia

Sistema educatiu

Xarxes

Centres patrimonials

El sistema educatiu italià

L'educació italiana està organitzada d'acord amb els principis de la subsidiarietat i l'autonomia de les institucions. L'Estat té la competència legislativa de l'organització general del sistema educatiu:

- Estableix els mínims estàndard.
- Tria el personal de l'administració escolar.
- Garanteix la qualitat de l'educació.
- Estableix els recursos econòmics.

El Ministeri d'Educació, la Universitat i la MIUR (*Ministerio dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca*) són els responsables directes de l'educació nacional i la seua administració. Les regions i les autoritats locals tenen alguna competència legislativa referent al manteniment i la distribució territorial dels centres o l'organització de l'educació vocacional.

Les escoles tenen una gran llibertat per definir el seu currículum, oferta educativa i horari. Els centres tenen l'obligació de presentar un pla d'educació que reflectisca els projectes del centre durant tres anys. L'etapa de l'educació obligatòria italiana té una durada de 10 anys i compren des dels 6 fins als 16 anys.

Addicionalment, els ciutadans tenen el dret i el deure de continuar amb la seua educació fins als 18 anys ja sigui en un centre de preparació per a estudis superiors o en la forma d'un acord d'aprenentatge (*Gazzetta Ufficiale*, 2003).

El sistema educatiu italià està dividit en dos cicles educatius: un primer cicle que agrupa primària i la primera part de secundària; i un segon cicle que està compost per la secundària superior o l'educació vocacional.

Educació primària: *Scuola primaria*

L'escola primària italiana comença a 6 anys i s'estén fins als 11. Els alumnes s'agrupen en classes (*classi*) per edat. Les festivitats estan dictades pel Ministeri d'Educació que també estableix el començament de l'escola (1 de setembre) i el seu acabament (30 de juny).

El currículum nacional (*Indicazioni nazionali per il curricolo*) estableix uns mínims principis i continguts necessaris que tot centre ha de respectar. Els objectius principals d'aquesta etapa són:

- L'adquisició dels sabers i habilitats fonamentals per desenvolupar una competència cultural bàsica.
- El desenvolupament individual de l'alumne d'acord amb els principis de la Constitució italiana i la tradició cultural europea.
- El respecte de la diversitat.
- La implicació dels alumnes i les seues famílies.

Al currículum nacional també trobem les assignatures obligatòries de primària al costat de l'assignatura d'educació religiosa que és optativa. Els horaris i la quantitat de sessions dedicada a cada assignatura no està establert per la llei a excepció de Llengua Estrangera i Educació Religiosa.

Els mestres tenen llibertat per triar els seus mètodes i materials didàctics sempre que respecten els principis i continguts establerts per la llei. Pel fet que els llibres de text són molt populars a l'escola italiana, el Govern estableix un preu estàndard per aquests materials, els municipis han de garantir la gratuïtat dels llibres de textos per als alumnes.

No existeix cap prova oficial en finalitzar aquesta etapa educativa; no obstant això, existeix una prova externa conduïda per l'INVALSI (*Istituto Nazionale per la Valutazione del Sistema Educativo di Istruzione e di Formazione*) que es fa durant el segon i cinquè any i serveix per a orientar als alumnes i avaluar el procés educatiu dels centres.

Educació secundària inferior: *Scuola secondaria di primo grado*

Aquesta etapa educativa comprèn des dels 11 als 14 anys i finalitza el que seria el primer cicle del sistema educatiu italià. En aquesta etapa, la MIUR serà la institució encarregada de definir el calendari escolar amb l'ajuda del govern regional i les autoritats locals. El mínim de sessions està establert en l'àmbit nacional, però l'horari és decidit pels centres. Els principis curriculars i les assignatures són les mateixes que en primària a excepció de l'assignatura de tecnologia. Respecte al nombre de decisions dedicades a cada assignatura, els centres poden triar entre dos models:

- El model normalitzat de 30 hores setmanals.

Assignatures de la *Scuola primaria*

Italià

Llengua estrangera

Història

Geografia

Matemàtiques

Ciència

Música

Art i Imatge

Educació Física

Tecnologia

- El model està de 36 a 40 hores setmanals que inclou més hores de llengua italiana i estudis d'assignatures especialitzades.

Els mètodes i materials d'ensenyament queden a disposició del centre i el mestre sempre que es respecte les guies nacionals establertes al currículum. En el cas de l'educació secundària inferior, l'Estat no proveeix als alumnes dels llibres de text. El professor té llibertat per a triar-los així com per a fer ell mateix els materials d'estudi dels seus alumnes.

Durant el primer i el tercer any d'aquesta etapa, els alumnes són examinats per INVALSI de la mateixa forma que a primària. A part d'aquestes proves, els alumnes han de passar altre exàmen de INVALSI per a obtenir el Diploma di licenza conclusiva del primo ciclo di istruzione emès pel Ministeri d'Educació.

Educació secundària superior: *Scuola secondaria di secondo grado* o estudis vocacionals

En finalitzar el primer cicle de l'educació obligatòria italiana, els alumnes han de continuar els estudis en el segon cicle, per a tal propòsit han de triar entre dues opcions:

- *Scuola secondaria di secondo grado*. Són escoles de l'Estat i tenen lloc als sis tipus de *licei*.
- Els estudis vocacionals organitzats per les autoritats regionals.

La preparació pels estudis universitaris té lloc als *licei*. Aquesta etapa educativa comprèn els dos últims anys de l'educació obligatòria més dos anys de perfeccionament i un últim any d'especialització. En total, l'experiència educativa als *licei* dura cinc anys. A l'ingressar en aquesta institució l'alumne ha de triar entre els sis tipus de *licei* que hi ha:

- *Liceo artistico*
- *Liceo classico*.
- *Liceo scientifico*
- *Liceo Linguistico*.
- *Liceo musicale e coreutico*
- *Liceo delle scienze umane*.

El currículum dels *licei* està definit per els *Indicazioni nazionali per il curricolo* emès pel govern central. Els primers dos anys tenen l'objectiu de desenvolupar els sabers, competències i habilitats que els alumnes han adquirit al primer cicle educatiu. Aquests elements estan organitzats en tres àrees culturals que fan referència als continguts: llenguatge, matemàtiques, ciència/tecnologia i història/estudis socials. Les competències curriculars a desenvolupar seran:

- Aprendre a aprendre.
- Planificació.
- Comunicació.

- Col·laboració i participació.
- Actuació autònoma.
- Solució de problemes.
- Creació de connexions i relacions.
- Adquisició i interpretació de la informació.

Encara que les assignatures varien en cada tipus de *licei*, hi han una sèrie de matèries comunes a totes les especialitats. Els centres gestionen la seua oferta acadèmica que han d'incloure al seu *Piano triennale dell'offerta formativa*, un document que descriu la planificació triennal de l'escola. En aquest informe, figura el nombre de sessions dedicades a cada assignatura respectant sempre els mínims establerts pel currículum nacional.

En finalitzar l'educació als *licei*, els centres atorguen un diploma i certificat d'estudis. També, en finalitzar el cinquè any, els estudiants que han obtingut el diploma del centre han de fer un examen estatal que els atorga el *Diploma liceale* i un certificat.

Assignatures comunes dels sis *licei*

Llengua i literatura italiana

Matemàtiques

Història i Geografia

Història

Educació Física

Religió Catòlica o activitats
alternatives

Física

L'educació literària al sistema educatiu italià

La primera menció de la literatura al currículum escolar la podem trobar en l'etapa del primer cicle que comprèn la *scuola primaria* i la *scuola secondaria di primo grado*. En els *Indicazioni nazionali per il curricolo della scuola dell'infanzia e del primo ciclo d'istruzione* de setembre de 2012. En aquest document la literatura queda lligada a l'assignatura de llengua italiana i apareix mencionat una volta en els objectius de desenvolupament de competències: "Llegir textos diversos que formen part de la literatura per a infants, ja siga en veu alta com en lectura silenciosa i autònoma. Formular judicis personals al voltant de les lectures" (Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca, 2012, p. 32). El currículum de primària també menciona la narrativa, la poesia i el teatre com a gèneres per a treballar amb els alumnes la competència lectora.

No obstant això, la literatura en aquesta etapa educativa, que dura fins als 14 anys, té un caràcter instrumental per l'aprenentatge de la lectura, l'escriptura i la gramàtica i no rep massa atenció per part de la legislació.

A la *scuola secondaria di secondo grado* (14-18 anys) trobem un canvi radical en la concepció de l'educació literària. En les *Indicazioni nazionali per il curricolo* de març de 2010 d'aquesta etapa, hi ha una clara separació entre l'educació per la competència lingüística i la introducció a l'educació literària i el patrimoni cultural. En l'últim cas, el currículum prescriu el tractament diacrònic de la història de la literatura al llarg de tots els cursos començant per l'antiguitat clàssica i finalitzant al segle XX. Els continguts i principis curriculars pretenen fer una introducció ampla i extensa de tots els moviments culturals significatius del patrimoni literari italià des d'un punt de vista multidisciplinari i sempre fomentant el gust per la lectura i la mirada crítica i madura de l'alumne.

De la mateixa manera que al primer cicle, l'assignatura encarregada de donar aquests continguts serà la de llengua italiana que és comuna als sis tipus de *licei*. Encara que hi ha alguns comentaris al voltant del treball amb la sintaxi i la gramàtica lligat a la literatura, la separació d'aquestes dues àrees dóna espai a altres elements de contextualització que no figuraven al currículum del primer cicle.

Cànon i educació a Itàlia

Com s'ha esmentat a l'apartat anterior, l'educació literària al primer cicle italià està vinculat amb l'aprenentatge de la llengua i té un caràcter purament nominal. En aquesta etapa no trobem cap menció a autors o obres literàries. Per contra, a la *scuola secondaria di secondo grado* trobem una aproximació històrica a la literatura i el patrimoni cultural on figuren un nombre significatiu d'autors, obres i moviments específics:

- Primer bienni. El primer bienni té per objectiu donar a l'alumne una primera impressió de la literatura italiana. Es comença amb els clàssics dels quals es mencionen a Homer, Virgili i la Bíblia. Per l'època moderna es prescriu la lectura de *Promessi Sposi* de Manzoni.
- Segon bienni. En aquesta etapa es comença a Stilnovo de Dante i finalitza en el Romanticisme. El currículum prescriu el tractament contextualitzat dels moviments literaris des del punt de vista històric, filosòfic i cultural. Els autors i obres mencionats són la *Commedia* de Dante, Petrarca, Foscolo, Ariosto, Tasso, Boccacció, Manzoni, Maquiavel, Galileu, Goldoni i Alferi.
- Cinquè any. EL cinquè any comprèn la literatura des del segle XIX fins a l'actualitat. Encara que inclou autors europeus com Baudelaire, està centrat en la literatura italiana. En aquesta etapa també trobem mencionats al currículum tota una sèrie d'autors dels diversos gèneres de poesia, narrativa i teatre: Leopardi, Pascoli, d'Anunzio, Pirandello, Svevo, Ungaretti, Saba, Montale, Gadda, Fenoglio, Calvino i Levi. Com a exemples figuren Rebora, Campana, Luzi, Sereni, Caproni, Zanzotto per la poesia i Pavese, Pasolini, Morante i Meneghello per la narrativa.

Xarxes de gestió del patrimoni i educació literària a Itàlia

El sistema educatiu Italià encara no ha començat a crear els mitjans oficials de contacte amb els espais literaris. En comparació amb França, no trobem cap menció a centres literaris en les seues pàgines oficials de recursos pedagògics. Per altra banda, les principals xarxes privades de gestió d'espais literaris, amb l'excepció de Coopculture, no compten amb un apartat o proposta de coordinació i intercanvi d'informació al voltant dels projectes educatius dels seus centres com és el cas de França i Anglaterra. Aquesta situació sorprèn quan es té en compte que el currículum italià és el document que més autors i obres literàries prescriu en comparació amb els altres països d'aquest estudi.

Partint d'aquesta observació, caldria destacar les següents xarxes de gestió del patrimoni literari i recursos d'educació literària:

- Per part de l'Estat:
 - o *Risorse per docenti* de la INDIRE.
- Per part de les entitats privades:
 - o *Case della Memoria*.
 - o *I Parchi Litterari*.
 - o *Coopculture*.

Risorse per docenti dai progetti nazionali

<http://www.scuolavalore.indire.it/>

Risorse per docenti dai progetti nazionali (RDPN) és una pàgina oficial de l'administració italiana creada pel *Istituto nazionale documentazione innovazione ricerca educativa* INDIRE amb la finalitat de proporcionar als mestres i professors de primària i secundària de formació, propostes i material educatiu de les distintes assignatures del currículum italià. La pàgina també rep el suport del Fondi Strutturali Europei i la MIUR.

Els continguts estan basats en l'informe de 2016 PON Lingua, letteratura e cultura in una dimensione europea. Als apartats dedicats a la llengua i literatura italiana, podem trobar seccions on s'ubiquen resums d'activitats, idees i informació relativa a l'educació literària:

- Història de la llengua italiana.
- Institucions literàries.
- Didàctica de la lectura.
- Bones pràctiques de l'ensenyament de l'italià.

Les propostes compten amb complements multimèdia en la forma de vídeos, projeccions de power point i aplicacions. Els continguts varien entre la informació sobre èpoques històriques i literatura, activitats per a treballar la literatura a l'aula o ressenyes i assajos sobre personatges literaris com Galileo o Manzoni. Cap proposta continguda a aquesta pàgina fa referència a centres de patrimoni cultural o literari.

Case della Memoria

<https://www.casedellamemoria.it/en/>

Case della Memoria és una associació nacional sense ànim de lucre fundada en 2005 després de la conclusió d'un projecte amb el mateix nom promogut per la regió de la Toscana i la Casa Boccaccio. L'associació es compon per persones físiques i jurídiques, institucions públiques i gestors de cases de la memòria. Els associats han de pagar una quota anual de 300 €. Actualment, Case della Memoria compta amb 57 membres:

[DANTE ALIGHIERI \(Florence\)](#)

[GIOTTO](#)

[FRANCÈSCO PETRARCA](#)

[GIOVANNI BOCCACCIO](#)

[FRANCÈSCO DATINI](#)

[LEONARDO DA VINCI](#)

[NICOLO' MACHIAVELLI](#)

[FRANCÈSCO CAVASSA and EMANUELE TAPPARELLI D'AZEGLIO](#)

[AGNOLO FIRENZUOLA](#)

[PONTORMO](#)

[BENVENUTO CELLINI](#)

[FILIPPO SASSETTI](#)

[CLEMENTE XII \(Lorenzo Corsini\)](#)

[LORENZO BARTOLINI](#)

[SILVIO PELLICO](#)

[JOHN KEATS e PERCY BYSSHE SHELLEY](#)

[FRANCÈSCO GUERRAZZI](#)

[GIUSEPPE VERDI \(Sant'Agata\)](#)

[GIUSEPPE VERDI \(Roncole di Busseto\)](#)

[ELIZABETH BARRETT and ROBERT BROWNING](#)

[PELLEGRINO ARTUSI](#)

[CORRADO AREZZO DE SPUCCHES - GAETAN COMBES DE LESTRADE](#)

[GIOSUE' CARDUCCI](#)

[VILLA SILVIA - CARDUCCI](#)

[SIDNEY SONNINO](#)

[GIOVANNI PASCOLI \(Castelvecchio Pascoli\)](#)

[GIOVANNI PASCOLI \(San Mauro Pascoli\)](#)

[GIACOMO PUCCINI \(Celle di Pescaglia\)](#)

[GIACOMO PUCCINI \(Lucca\)](#)

[GABRIELE D'ANNUNZIO](#)

[FERRUCCIO BUSONI](#)

[KITSON PHELPS](#)

[GIORGIO MORANDI](#)

[MARIA MONTESSORI](#)

ENRICO CARUSO

RENATO SERRA

GIORGIO DE CHIRICO

ANTONIO GRAMSCI

RAFFAELE BENDANDI

PIERO BARGELLINI

ENZO FERRARI

PRIMO CONTI

LEONETTO TINTORI

GIACINTO SCELSI

INDRO MONTANELLI

ITALO ZETTI

TOTI SCIALOJA

GIULIO TURCI

VENTURINO VENTURI

BARBARA MARINI CLARELLI e FRANCESCO SANTI

IVAN BRUSCHI

ILARIO FIORAVANTI

LORIS JACOPO BONONI

ZOLLA

GOFFREDO PARISE

SIGFRIDO BARTOLINI

LUCIANO PAVAROTTI

Segons els seus estatuts, els seus objectius són:

- Promoure l'adequació dels serveis dels museus i elevar-los als estàndards europeus.
- Constituir un sistema informatiu als ajuntaments i promoure la formació del personal dels centres patrimonials.
- Elaborar i administrar projectes i programes relatius a la promoció de les cases associades. Aquesta tasca es farà en col·laboració i finançament de les autoritats locals, regionals i nacionals.
- Captar l'interès dels empresaris dedicats als sectors de l'edició, el turisme cultural, la producció de béns i serveis lligats al patrimoni històric, cultural i estètic del país.

Lamentablement, l'associació no compta amb un projecte educatiu unificat ni una guia de les pràctiques més destacables dels seus membres.

I Parchi Letterari

<http://www.parchiletterari.com/index.php>

Segons Stanislao Nievo, el president de l'associació, *I Parchi Letterari* assumeix la responsabilitat de la protecció dels llocs literaris immortalitzats per les obres dels escriptors i la sensibilització del públic cap a aquests indrets del patrimoni cultural. Des del punt de vista de l'associació, la literatura és una eina per a ajudar a la conservació del medi ambient com un lloc d'inspiració que els autors hi han contribuït a interpretar com un

conjunt de tresors culturals, històrics i artístics de la nació. Per a aconseguir aquests objectius, *I Parchi Letterari* planteja la necessitat de:

- Crear un estructura de gestió en comunicació amb la *Società Paesaggio Culturale Italiano* que assimile i construïska l'experiència dels parcs literaris.
- Dur a terme activitats fortament vinculades al territori que apunten cap a la difusió de la cultura.
- Convertir-se en punt de referència del paisatge cultural local.
- Recuperar i millorar la identitat, cultura, història i tradicions locals.
- Realitzar programes de difusió de la literatura i les arts figuratives.
- Promoure l'estudi, la investigació, la publicació, la convocatòria de jornades i exposicions, etc. de particular interès per l'associació i els membres que formen part d'ella.

Actualment, I parchi Letterari conta amb 17 cases d'escriptors ubicats a Abruzzo, Basilicata, Campania, Emilia-Romagna, Lazio, Liguria, Llobardia, Sardenya, Sicília i Toscana:

[Gabriele d'Annunzio, Anversa degli Abruzzi \(L'Aquila\)](#)

[Albino Pierro, Tursi \(Mt\)](#)

[Carlo Levi, Aliano \(Matera\)](#)

[Federico II, Melfi](#)

[Isabella Morra, Valsinni](#)

[Francèsko De Sanctis, \(Avellino\)](#)

Le Terre di Dante, Ravenna-Firenze

Pier Paolo Pasolini, Ostia (Roma)

Tommaso Landolfi, Pico (Fr)

Montale e Le Cinque Terre, Monterosso a Mare (La Spezia)

Alessandro Manzoni e il Parco Adda Nord, Trezzo d'Adda (MI)

Grazia Deledda, Galtelli (Nu)

Giuseppe Antonio Borgese, Polizzi Generosa (PA)

Giuseppe Giovanni Battaglia, Aliminusa (Palermo)

Pier Maria Rosso di San Secondo, Caltanissetta

Giosue Carducci, Castagneto Carducci, (Livorno)

Francesco Petrarca e dei Colli Euganei, (Padova)

Les entitats que aspiren a formar part de l'organització han d'omplir una sol·licitud on figure la següent informació:

- Identitat de la persona física, entitat o institució.
- Perfil de l'escriptor.
- Indicació dels llocs vinculats a l'obra i vida de l'escriptor.
- Possibilitats d'involucració d'organismes de l'administració local.
- Capacitat logística del centre.
- Capacitat organitzativa.

Lamentablement, l'associació no compta amb un projecte educatiu unificat ni una guia de les pràctiques més destacables dels seus membres.

Coopculture

<http://www.coopculture.it/>

Coopculture és una cooperativa que treballa en el sector de les activitats patrimonials i culturals d'Itàlia. L'organització té per objectiu el foment i la difusió del patrimoni artístic al públic i presta una especial atenció a l'ús de les noves tecnologies digitals com a eina per aconseguir els seus propòsits.

Encara que Coopculture està més orientat cap a les arts visuals que cap al patrimoni literari, l'organització pot servir de model per a inspirar a altres xarxes en el desenvolupament d'un programa de gestió de projectes educatius adaptat al context italià.

La cooperativa assessora als museus i centres patrimonials sobre la planificació, metodologies i enfocaments de les activitats escolars. Aquestes activitats estan basades en les característiques del centre i parteixen sempre de la innovació, la interacció de l'alumne amb l'espai que visita. A més, des de l'any 2003, Coopculture organitza esdeveniments i jornades per a mestres on es proporciona formació i contacte amb les noves tendències de treball amb el patrimoni i les tecnologies digitals.

Cada any Coopculture edita una [guia](#) dirigida a les escoles on figuren tots dels programes educatius dels centres que pertanyen a la cooperativa. Altra aportació és l'aplicació [Art Planner Scuole](#) per a treballar les rutes artístiques i històriques des del mòbil o la tauleta.

Escola, educació i espais literaris

El sistema educatiu italià estableix unes condicions específiques per la relació entre l'educació literària i els espais dedicats a la conservació del patrimoni literari nacional:

- El caràcter descentralitzat del seu currículum dóna una relativa llibertat a les escoles i les institucions locals per a definir i concretar els continguts educatius.
- El currículum de secundària conté una llista més extensa d'autors i obres canòniques dels tres països d'aquest informe. Aquesta situació teòricament hauria de fomentar la relació entre l'escola i els centres patrimonials.
- Les pàgines institucionals de suport als mestres encara no han pres la iniciativa de fomentar un tipus d'educació que afavorisca el treball fora de l'aula i el contacte entre els alumnes i els centres patrimonials.
- Aquesta tendència es trasllada a les xarxes de centres patrimonials que, a excepció de Coopculture, presten poca atenció als aspectes educatius i no compten amb un projecte didàctic comú.
- Els centres que a títol individual compten amb un programa educatiu tenen una oferta interessant i treballen normalment en conjunció amb les autoritats locals.

En general, el sistema educatiu italià té la potencialitat per a proveir una educació literària de qualitat a les escoles, però encara queda per construir el suport institucional necessari per animar als mestres i professors a provar amb noves metodologies que relacionen l'aprenentatge de la literatura amb els centres patrimonials.

ITALIA
CENTRES DE
PATRIMONI
LITERARI

Museo Casa di Dante

<https://www.museocasadidante.it/>

La Casa di Dante és un museu històric que es pot trobar al centre de la Florència medieval. El centre atresora documents, artefactes i manuscrits de l'autor. El museu és gestionat per *L'Unione Fiorentina* una entitat dedicada a la preservació del patrimoni cultural i literari de la ciutat. L'estructura de l'edifici divideix les exhibicions en tres temàtiques: context històric del poeta, biografia de Dante i la Divina Comèdia.

Oferta educativa

Els tallers educatius del museu estan orientats a proveir als alumnes d'un contacte amb l'autor i la seua obra des d'un punt de vista lúdic i participatiu. Les activitats inclouen jocs de taula, jocs de pregunta-resposta, puzles i introduccions temàtiques a la cultura i el context de la Florència del segle XIV. Encara que les propostes estan dedicades a les escoles, cal destacar que les activitats no compten amb una guia curricular més enllà del rang d'edat.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el museu](#)

[Activitats i tallers](#)

[Oferta Educativa](#)

[Blog](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que
acullen al centre

[Case della Memoria](#)

Museo Leonardiano

<http://www.museoleonardiano.it/eng/communications/this-is-my-home>

El *Museo Leonardiano* és un centre patrimonial que funciona agermanat amb dos espais culturals dedicats a l'autor: la biblioteca i la *palazzina Uzielli* ubicats a la comunitat de Vici. El museu rep fons de donacions particulars i subvencions de l'administració local. Els centres compten amb artefactes i documents que formen part de les seues exhibicions permanents i itinerants.

Oferta educativa

L'oferta educativa dels centres consisteix en visites guiades, rutes pels indrets històrics del poble, jocs didàctics amb els models de l'inventor, visites amb animació i tallers d'escriptura creativa. A part de les propostes dirigides a les escoles, el museu també inclou una sèrie d'activitats educatives dirigides a famílies i adults.

Les propostes vénen acompanyats amb un document explicatiu pel mestre, però cal dir que no contenen orientacions curriculars més enllà del rang d'edat.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el museu](#)

[Activitats i esdeveniments](#)

[Oferta Educativa](#)

[Comunicats](#)

[Organització de visites](#)

Xarxes que acullen al centre

[Case della Memoria](#)

Museo Civico Casa Cavassa

<http://www.casacavassa.it/index.php>

La casa Cavassa és un museu que fou propietat del marquès de Saluzzo. Actualment, rep el suport de les autoritats de la regió de Piemonte i la fundació del Banc de Saluzzo. La instal·lació és un edifici del segle XIV que pot donar allotjament als visitants i compta amb diversos artefactes històrics i col·leccions artístiques.

Oferta educativa

Des de 1999 el centre ha promogut la creació de programes educatius que introdueixen als alumnes al patrimoni històric, artístic i cultural del museu i el seu entorn. El museu compta amb un departament d'educació dedicat a la planificació de propostes que s'adapten a les necessitats de les escoles i instituts.

A partir de 2005 el departament educatiu s'ha involucrat en la creació de propostes que treballen l'educació ciutadana en conjunció amb les autoritats locals i altres organitzacions socials.

El resultat de tot aquest esforç és una àmplia gamma d'activitats per tots els nivells escolars. Totes les propostes tenen un document que proporciona materials als professors i orientacions curriculars per al treball a les aules.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el museu](#)

[Activitats i esdeveniments](#)

[Oferta Educativa](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que
acullen al centre

[Case della
Memoria](#)

[Coopculture](#)

Parco Nazionale Cinque Terre

<http://www.parconazionale5terre.it/index.php>

Cinque Terre és un parc natural que acull la casa del poeta Eugenio Montale. L'organització està fonamentalment dirigida a la protecció i sensibilització de l'entorn natural del parc. El parc és gestionat pel Ministeri de Medi Ambient i rep també el suport de les autoritats locals. A causa de les seues prioritats, la casa de Montale té una relevància menor en les activitats i els esdeveniments de l'organització.

Oferta educativa

A excepció d'una sèrie de rutes literàries per a adults, l'oferta educativa de *Cinque Terre* no té un vincle directe amb la casa del poeta. Pel que fa a les propostes relatives a l'educació mediambiental, l'oferta de l'organització és interessant, variada i ben estructurada. Inclou guies curriculars per als mestres i comprèn tots els cursos del sistema educatiu italià.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el parc](#)

[Materials informatius](#)

[Oferta Educativa](#)

[Organització de visites](#)

Xarxes que acullen al centre

[I parchi letterari](#)

Casa Carducci (Bologna)

<http://www.casacarducci.it/introduzione/71416>

Casa Carducci és una organització de la *Comune di Bologna* dedicat a la conservació, l'estudi i la difusió del patrimoni de Giosue Carducci. La casa compta amb un arxiu, una biblioteca i una col·lecció d'artefactes del poeta exhibits al museu de l'edifici. La casa també és un taller d'edició nacional de les obres de l'autor. El centre patrimonial també acull a la *Commissione per i Testi di Lingua*.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre l'autor](#)

[Oferta Educativa](#)

[Arxiu](#)

[Horaris](#)

Oferta educativa

L'oferta didàctica està dirigida a tots els nivells educatius de l'escola italiana. S'organitza per membres triats per l'ocasió i és gratuïta. Consisteix en quatre itineraris temàtics que recorren els monuments dedicats a l'autor i l'edifici; i un taller experimental d'escriptura creativa inspirada en la poesia de Carducci. Les propostes tenen per objectiu la introducció de l'obra del poeta, aproximar a l'alumne al context històric i cultural de l'entorn i fomentar la creativitat poètica.

Les activitats tenen una breu descripció a la pàgina, però no compten amb una guia didàctica o orientació curricular pels mestres.

Villa Cargnacco (Gabriele d'Annunzio)

<http://www.vittoriale.it/>

Villa Cargnacco es troba a Gardone Riviera, un poble de la província de Brescia a Lombardia. És un centre patrimonial compost per deu monuments nacionals relacionats amb d'Annunzio d'entre els que destaquen els dos museus, el parc i el *Priorato* (l'última morada de l'autor). La casa compta amb una col·lecció de més de 10.000 artefactes i 33.0000 lliures. *Villa Cargnacco* és gestionat per una fundació semipública.

Oferta educativa

El centre proveeix d'una oferta didàctica que treballa l'obra de l'autor i l'entorn històric-cultural de la casa. La programació de les activitats es fa en col·laboració amb l'escola per a la definició dels objectius curriculars i el contingut. *Villa Cargnacco* rep el suport del *Ufficio Scolastico Provinciale* i *L'Ateneo di Salò* pel patrocini, la provisió del personal per a les activitats i la difusió a les escoles.

Totes les propostes compten amb una sinopsi a la pàgina on figura el rang d'edat i els continguts. A més, el centre compta amb un arxiu on figuren anteriors projectes amb escoles o instituts que han visitat el centre.

Enllaços d'interès

[Informació sobre el centre](#)

[Informació sobre l'autor](#)

[Biblioteca digital](#)

[Oferta Educativa](#)

[Arxiu d'activitats i jornades escolars](#)

[Horaris i preus](#)

Xarxes que acullen al centre

[Case della Memoria](#)

Centres patrimonials i sistema educatiu, una comparació

Com queda manifest a l'informe, hi ha diverses maneres d'afrontar la relació entre els espais patrimonials i les escoles. Les característiques d'aquesta relació estan arrelades en la cultura pedagògica i social dels països i són el resultat d'una evolució en la qual cal ressaltar la influència del marc educatiu europeu i l'aparició de les noves tecnologies digitals. L'anàlisi dels tres països ens permet arribar a unes conclusions que ens permeten entendre millor situació dels centres patrimonials en el món educatiu:

- En primer lloc, cal ressaltar que la presència d'un canó extens al currículum oficial no garanteix una bona relació entre escola-centre patrimonial. El paradigma el trobem en la comparació entre Itàlia i Anglaterra: en el primer cas ens trobem a més de trenta autors al currículum de secundària i en el cas d'Anglaterra sols trobem a Shakespeare. No obstant això, els centres anglesos estan millor preparats per a rebre als alumnes i compten amb programacions didàctiques més elaborades i coherents amb el currículum del país.
- La relació escola-centre patrimonial depèn en gran mesura de les institucions i xarxes posen en contacte el patrimoni amb el públic. Per part de l'administració oficial, les xarxes i organitzacions que dissenyen l'oferta didàctica per als mestres i professors tenen una gran influència a l'hora de promoure o entorpir la visita i relació amb els centres de patrimoni. Per altra banda, les xarxes de coordinació i organització de centres patrimonials poden fomentar la creació de projectes i guies educatives perquè els seus membres compten amb una oferta pedagògica unificada i coherent amb les necessitats de les escoles.
- A l'hora de dissenyar l'oferta educativa, cal adonar-se que el públic al qual va dirigit són els mestres, ja que són ells els que tenen el poder de decisió d'incloure o no la visita a la seua programació. En aquest sentit, és necessari que l'oferta dels espais patrimonials comence a parlar el llenguatge curricular i pedagògic de l'escola.
- L'existència d'un equip pedagògic als centres patrimonials es tradueix en una millora de la qualitat de les seues propostes. En els casos de França, Anglaterra i, en menor mesura, Itàlia, aquest personal pot arribar a visitar les escoles amb la finalitat d'assessorar i orientar als mestres per la visita i el treball previ a l'aula.

Centres patrimonials i sistema educatiu

Aquestes visites asseguruen una presència que, encara que indirecta, és continua a l'escola. Sense abandonar la part lúdica de l'experiència de la visita, les programacions dels centres patrimonials han d'aspirar a convertir-se en part integrant de la programació curricular del mestre.

- Cal partir d'una oferta educativa arrelada en la innovació i la participació de l'alumne. Aquesta és una exigència del marc educatiu comú de la Unió Europea i constitueix la base per a dinamitzar les escoles i centres patrimonials.
- En el cas francès caldria destacar la compenetració del model curricular centralitzat, però que al mateix temps fomenta la innovació educativa dels mestres dotant-los de les eines i la informació necessària per a dur a terme activitats que impliquen la relació de l'alumne amb els espais patrimonials. Aquesta actitud es trasllada a les xarxes com la *Fédération des Maisons d'écrivain* que dona una gran importància als projectes educatius dels seus membres.
- En el cas anglès caldria destacar la sinergia entre les institucions públiques que proveeixen als mestres de la informació i suport per dur a terme projectes relacionats amb els centres patrimonials i les fundacions benèfiques que, com en el cas la National Literacy Trust poden arribar a exercir una influència significativa en el disseny i implementació de polítiques curriculars. L'existència d'un programa de voluntariat als centres patrimonials és una solució als problemes de personal i constitueix una base important per a la difusió dels projectes del centre en l'àmbit local.
- En el cas italià ens trobem un sistema descentralitzat que permet el treball i la compenetració amb les autoritats i institucions locals. Encara que no hi ha hagut un esforç per part de les institucions i les federacions de centres per construir una proposta didàctica unificada, iniciatives com els que du a terme Coopculture o el museu Casa Cavassa indiquen que ja hi ha moviments cap a un model de treball entre escoles i centres patrimonials.

Quan comparem aquestes situacions amb el cas de l'educació a Catalunya, podem comprovar que existeixen una sèrie d'elements positius comuns als sistemes dels països estudiats:

Centres patrimonials i sistema educatiu

- En primer lloc, el currículum distingeix clarament entre l'aprenentatge de la llengua i l'educació literària des de l'etapa de primària. Trobem que aquesta distinció és clau per a introduir a l'escola el treball amb el patrimoni literari i la legitimació oficial del contacte amb els indrets significatius relacionats amb aquesta dimensió cultural.
- D'altra banda, les xarxes de suport als mestres i professors incentiven la innovació i el contacte amb el patrimoni cultural i històric.
- Finalment, existeixen xarxes de gestió del patrimoni literari, com Espais Escrits, Endrets o Geografies Literàries, preocupats per generar propostes educatives que vinculen les escoles amb els espais literaris.

Aquesta simbiosi entre legislació, institucions i centres patrimonials cal nodrir-la amb propostes educatives de qualitat per part dels espais literaris. En aquest punt hem de destacar les iniciatives franceses i angleses de combinar les arts escèniques i visuals amb la literatura donant lloc a projectes multidisciplinaris que atrauen mestres i alumnes per igual. Per part de les institucions i les xarxes de suport als professors, s'ha de fer un esforç de contactar i difondre les propostes educatives dels centres patrimonials. Consegüentment, encara que hi queda molt de treball per fer, podem afirmar que a Catalunya existeixen els fonaments per una relació fructífera entre l'escola i els espais literaris.

Referències bibliogràfiques

Sistema educatiu francès

- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2005). *Loi d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école*. (nre. 18 du 5 mai 2005). Recuperat de <http://www.education.gouv.fr/bo/2005/18/MENX0400282L.htm>
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2008). *Horaires et programmes d'enseignement de l'école primaire*. (hors-série nre. 3 du 19 juin 2008). Recuperat de <http://www.education.gouv.fr/bo/2008/hs3/default.htm#top>
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2010). *Programme de l'enseignement commun de français en classe de seconde générale et technologique et en classe de première des séries générales et programme de l'enseignement de littérature en classe de première littéraire*. (spécial nre. 9 du 30 septembre 2010). Recuperat de <http://www.education.gouv.fr/cid53318/mene1019760a.html>
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2011). Enseignement spécifique de littérature de la série littéraire - classe terminale. (spécial nre. 8 du 13 octobre 2011). Recuperat de http://www.education.gouv.fr/pid285/bulletin_officiel.html?cid_bo=57526
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2013). *Loi d'orientation et de programmation pour la refondation de l'école de la République*. (nre. 2013-595 du 8 juillet 2013). Recuperat de <http://www.education.gouv.fr/cid102387/loi-n-2013-595-du-8-juillet-2013-d-orientation-et-de-programmation-pour-la-refondation-de-l-ecole-de-la-republique.html>
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2015a). *Programme d'enseignement du cycle de consolidation (cycle 3)*. (Spécial nre. 11 du 26 novembre 2015). Recuperat de http://www.education.gouv.fr/pid285/bulletin_officiel.html?cid_bo=94708
- Bulletin Officiel de L'Education Nationale. (2015b). *Programme d'enseignement du cycle des approfondissements (cycle 4)*. (Spécial nre. 11 du 26 novembre 2015). Recuperat de http://www.education.gouv.fr/pid285/bulletin_officiel.html?cid_bo=94717

Sistema educatiu anglès

- A the National Archives. (2013). *National Curriculum in England.. Key stages 1 and 2 framework document*. Her Majesty's Government in the United Kingdom, Department of Education. Recuperat de <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-primary-curriculum>
- A the National Archives. (2014). *National Curriculum in England. Key stages 3 and 4 framework document*. Her Majesty's Government in the United Kingdom, Department of Education. Recuperat de https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/381754/SECONDARY_national_curriculum.pdf

Referències bibliogràfiques

A the National Archives. (2014). *16 to 19 study programmes. Planning and delivery of 16 to 19 study programmes*. Her Majesty's Government in the United Kingdom, Department of Education. Recuperat de https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/629693/16_to_19_study_programmes_guidance_July_2107.pdf

Long, R. (2016). The school day and year (England). *House of Commons Library Briefing Paper*, 07148, 16 de Març. Recuperat de <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN07148>

Sistema educatiu italià

Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca. (2010). *Indicazioni nazionali riguardanti gli obiettivi specifici di apprendimento concernenti le attività e gli insegnamenti compresi nei piani degli studi previsti i per i percorsi liceali di cui all'articolo 10, comma 3, del decret o del Presidente della Repubblica 15 marzo 2010, n. 89, in relazione all'a rticolo 2, commi 1 e 3, del medesimo regolamento*. Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e Ricerca Educativa. Recuperat de http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/licei2010/indicazioni_nuovo_impaginato/decreto_indicazioni_nazionali.pdf

Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca. (2012). *Indicazioni nazionali per il curriculum della scuola dell'infanzia e del primo ciclo d'istruzione*. Annali de la Pubblica Istruzione. Recuperat de http://www.indicazioninazionali.it/documenti_Indicazioni_nazionali/Indicazioni_Annali_Definitivo.pdf

Gazzetta Ufficiale. (2003). *Delega al Governo per la definizione delle norme generali sull'istruzione e dei livelli essenziali delle prestazioni in materia di istruzione e formazione professionale*. (nre. 77 del 2 Aprile 2003). Recuperat de https://archivio.pubblica.istruzione.it/mpi/progettoscuola/allegati/legge53_03.pdf

